

ELŐFIZETÉS

ELŐFIZETÉS:
 HETENEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónap ..... 3 korona.
VEZÉRENY:
 Egy évre ..... 22 korona.
 Egy hónap ..... 3 k. 40 f.
ERŐTÉRTEK:
 4-hasábos postt. sor egyszer 80 fill.
 Minden levélkészenl. 18 fillér.
 Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyetemi
 vasúti palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 99.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József téherczeg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1908.

FELVÉDELMI MINISZTER:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, november 7.

Ma számunk főbb közleményei:

Vezérolk: Sajtótörvény-tervezet.
 Reformok az igazságszolgáltatás terén.
 Függetlenség Szerbiában.
 A honvédség fejlesztése.
 Az aradi románok az amerikalakhoz.
 Két koronáért — négy száz korona.
 Szerencsétlenül járt aradi huszártiszt.
 Szezon.
 Ha a tanító udvarol.
 A magyar hamiskártyások.
 Andrássy és a nők.
 Értekezlet a Leendler-úgyban.
 Öngyilkos aradi táviróztiszt.
 Intimitások a katonatiltott életből.
 Életunt urileány.
 A lippal főzolgabíró sajtópöre.
 Tárcza: A falusi kis lány Pesten.

Sajtótörvény-tervezet.

Kidolgozta: Buza Barna.

Arad, november 6.

1. §.

Saját gondolatait sajtó útján mindenki szabadon terjesztheti. Az országgyűlési képviselők azonban a más gondolatait is szabadon közölhetik, de a maguk neve alatt.

2. §.

Kötelessége azonban a sajtónak szabadon terjeszteni az országgyűlési beszédekét. Az ezen beszédek megayirbálása, kékcseruzázása, esetleg egyszerű elhagyása az idegen ingó rongálását jelenti.

3. §.

Szabad és korlátlan joga mindenkinek a folyosói adomák és t. Ház-béli karcolatok alatt a képviselőház tagjaira szellemes ötleteket alkalmazni. A valóban elmondott

ötletek közlése azonban tilos, miután leronthatná a nimbuszt, amelyben a törvényhozóknak tündökölni kell.

4. §.

Miután a sajtó az ugynevezett napi hírek közlését is kultiválja, e téren teljes szabadsága van a sajtónak: 1. az udvari ebédekről, 2. az udvari bálakról, 3. az udvari estékről, 4. a delegációs ebédekről, 5. a miniszteri ebédekről és az ezekkel egy beszámítás alá eső étkezésekről hozott tudósításokat illetőleg. Nem esik e tekintetben korlátozás alá a jelenvoltak névsorának közlése sem.

5. §.

A sajtótermékek élénkítése céljából joga van a hírlapoknak az ugynevezett beszámolókat is közzétenni; a beszámolókra kiküldött tudósítók államségélyben részesíthetők.

6. §.

Oly közlemények, amelyek a törvényhozás tagjait, a népképviselőket a külvilág előtt méltóságukban és tekintélyükben leszállíthatnák, amelyek tehát a közmorállal ellenkeznek, sajtó útján nem teljesíthetők. Ezen rendelkezés alá esnek nevezetesen az olyan tudósítások, amelyek a képviselőház vagy a főrendiház tagjait olyan színben tüntetnék fel, mintha azok Osbudában, vagy hasonló mulatóhelyeken lennének találhatók, kártya-klubokba járnának, vagy pedig alacsony érdekből protekciót alkalmaznának.

7. §.

Miután a törvényhozói tekintélyt hasonlóképen csorbíthatná, ha a publikum

az ország sorsáról az újságok útján előbb szerezne tudomást, mint az arra legjobban illetékes parlamenti tényezők; az ugynevezett politikai szenzációk csak az *Országos Törvénytar*-ban történt megjelölés nyomán közölhetők.

8. §.

Az ugynevezett leleplezések, a melyek a lakosság lelki harmóniáját ártóan befolyásolhatnák, tiltatnak. Ez alól csupán a szoborleleplezések vannak kivéve.

9. §.

Mielőtt valamely újság a képviselőház egy tagjának bárminő eljárását bíráló tárgyává tenné, köteles azt a Ház mentelmi bizottságától kikérni, illetve az illető képviselő mentelmi jogának felfüggesztését bevárni.

10. §.

Oly célból, hogy a sajtó csakis a föltétlenül igaz híreket hozhassa, a rablógylkosságokról, sikkasztásokról, szédeltgésekről szóló tudósítások csakis a reájuk vonatkozó bírói ítélet meghozatala és annak jogerőre emelkedése után adhatók közre.

Nem esik korlátozás alá a védőbeszéd egész terjedelmében való közlése.

11. §.

Az éjjeli ügyészi intézmény eltöröltik. E helyett az igazságügyminiszteriumban sajtóügyi államtitkári állás szerveztetik, amely alárendelt közegeivel a sajtótermékek tartalma és alakja fölött a felügyeletet gyakorolja.

A falusi kis lány Pesten.

— Családi vallomások. —

Edes Lacikám

kimondhatatlan örömet szerestél vele, hogy a „Latorca és Vidéké”-ben a Helyi Kereskedelem főöt kis apró batákkal megirtad nagy szívelmedet. Anonál kivágtam s azóta ott örööm azt is az arcképpel az Egli manna 225 ik és 226 ik lapja között. Már kívülről tudom az egészet, halgass csak ide:

Egő sziv 999 I Mint hófehér lilom álmaimban főlem hajolss és csuda-szép regét regélsz Jussak én is az esvedbe, aki oly messze töletek itt küzdök és tülekedem érted, de ha akarod, egy szavadba kerül, himaradok az iskolából és elveszlek feleségül. Karácsonykor, ha el nem bukom, két napra megígátogat és szivére zár hűséges

Tankréd lovagod.

Mint hófehér lilom főlem hajolss álmaimban — látod, kívülről tudom az egészet, mégis napon'a újszer is elolvassom, hiszen írsznet es töled, atihes nekem is anyi, de anyi az én nnivalóm.

Mert olyan változatos volt ez a hét, akár a majális. Es es is nagy zene-bonával kezdődött.

Eddig ugyanis edes Lacikám egy budai kis kocsmába járunk ebédelni, amelynek ez főgott az ajtaja fölött: Zur Pandlauer. Mindig propelleren keltünk át, mert apa jól ismer a kocsmá gazdáját, a kinek valamikor Latorcán nagy vendéglője volt s ezért apa titokban egész lezajlott fiatalágát szerette az elhízott és holdvilág képű kocsmárosban. Ha csak rápillantott, hát már nevetett a telke és boldogan csóvágatta meg fejét: hm, hm, milyen idő, milyen idők. Hát ezekért a milyen időkért kellett a mamával propelleren járunk ebédelni. Igaz, hogy a kizsogálás kiűző volt. Allg hogy elkigyóztunk a Iszér abroszokig, négy fu már elénkbe rohant, lekapták a kabátjainkat és kórusba kengték, de németül: Hozta az Isten, a szolgája!

Még le se ütünk, már odarobog a főpin cár és élénkbe tessz az étapot:

— Dreimal Suppe, bitte ...

Papa hiába furcsa és mindannyiszor vasvilla-telkintettel és hiába intette meg szelíden:

— Hozzon háromszor marha! — huslevest és máskor magyarul beszéljen az ország szivében hékás, a láncos lobogóját ... bizony másnap megint csak németül szolgáltak ki és vendégek, szolgaszemélyzet kísértünk mind csak németül beszél.

Mikor pedig papa a magyar kommandóért küzd! De hiszen végre csapat is olyan patá-

liát, de olyan patállát, hogy maga a gada um Gottewillenl szelídt hozánk. Azt hitte, összedült a nás A gada a papáta néz, egy-szerre ő is lelesmerl, főragyog a képe, valamit molyog, de a papával nem tudja magát megértetni, mert amióta Latorcáról idekerült az ország szivébe, Budára, a jó svábok között elfelejtett magyarul beszélni. As arany kedélye azonban mostig sem hagyta el, mert egész hangosan azzal csittította a legényelt németül:

— Hagyjátok fluk, régóta ismerem, mindig se ein Paprika Jancsi volt.

Ezre már papa elátkozta a kocsmárosot és vele egész fiatalágát és kiadta a rendeletet mamának:

— Holnaptól odabasa ebédelünk! Paprikát azonban most sem szabad elöte említenünk.

Hát másnap családszerzés menünk szakácsnééri a főóra mulva egy gyönyörűen főnyesre mázóit fiatal ur beaszolgált a szobába egy természet, széles képű leány, aki mind járt majd a lábát ficamliotta ki a sikos parketten.

— Vidékről jött egyenesen kérem éssan, mentegatte a pomádés, ugye Mari?

— Igenis Adolf ifjú.
 Adolf ifjú szédületes ceinnal meghajította magát a mama előt és őébe tette a család-könyvet.

12. §.

Miután a sajtó főbaja annak munkásai anyagi függőségében rejlik, a jövőben valamely lap dolgozótársai csak olyan biztos állású állami, vagy hatósági tisztviselők lehetnek, akik legalább évi 12,000 korona jövedelmet tudnak felmutatni.

Lapvezérek és főmunkatársak csakis tényleges állományú képviselők lehetnek.

13. §.

Semminő tiltó vagy korlátozás alá nem esnek a napilapok *Vizállás, Időjárás, A hivatalos lapból* című rovatai, továbbá az *Idegenek forgalma*.

14. §.

A sajtó-ügyekben illetékes bíróságnak, az annektálás folytán beállott jogviszonyoknál fogva, a banjalukai katonai főtörvényszék jelöltetik ki.

15. §.

Jelen törvény, annak sürgősségére való tekintettel, annak ötlete napján lép életbe és három évi visszaható erővel bír.

Reformok

az igazságszolgáltatás terén.

Az igazságügyi budget a pénzügyi bizottságban

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 6.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt Széll Kálmán elnöklésével folytatta a költségvetés tárgyalását. Napirenden volt az igazságügyminiszteri és honvédelmi miniszteri tárca.

Bizony Akos előadó részletesen ismertette az igazságügyminiszterium költségelirányzatát.

Issekutz Győző: Megállapítható, hogy a bírák automatikus előléptetése nem fedl azon nagy reményeket, amelyek hozzáfűződtek. Különösen az idősebb bíráknak a hatodik osztályba való bevételét kéri. Szóváteszi, hogy az anyakönyvek aláírásának megtagadására busdító beszédért egy lekészt elítéltek. Kijelenti, hogy a bírók függetlenségét sokkal nagyobb

mérvben herdjia szívén, semhogy azok itéletelt nyilvános bírálat tárgyává tenné. De rámutat, hogy a bíróságok a részben kontroverzra fo fogásokat mutatnak. Oka ennek, hogy az anyakönyvek aláírásának nincs szankciója; a kontroverzia eloszlátását a Kuria döntvényétől reméli. A költségvetést elfogadja.

Buza Barna: Kéri a kereskedelmi törvény reformját, különösen, hogy pénzügyi intézetek létesítése hatósági engedélyhez, erkölcsi és anyagi képesítés igazolásához köthessék. Kéri a bírák reformot, mert az az állapot, hogy Magyarországon pénzügyi intézetek szabadon létesíthetők s hogy itt a fedezetlen határidőzlet szerencsejátéka még mindig szabad, a világ csatlóit idc. öditi és kompromittálja Magyarországot a világ előtt. Sürgősi az ügyvédi rendtartás reformját, mert a mai nagy tulprodukción züllesbe viszi az ügyvédi foglalkozást. A sajtó terén rettenetesek az állapotok, kéri a sajtótörvény mielőbb való beterjesztését.

Günther Antal: Nagyon köszöni az elismerő szavakat s igéri, hogy lankadatlanul abban az irányban fog működni, amely eddigi működését jellemli. Az automatikus előléptést abban a keretben, amint legutóbb az országos bírói egyesület memorandumában kívánta, az egész vonalon soha és semmi körülmények között nem fogja akceptálni. A bíróságok különösen a felsőbb fórumokon a maguk életerejét csak helyes szelekción úján vehetik és nem automata. Hiszen, ha az automatikus előléptetést az egész vonalon keresztülvinnék, akkor a Kurian bizonyos idő múltán egy automata bíróság itélkezne. Igaz, hogy ma bizonyos automatikus előléptetés van a VI. és VII. írástési osztálynál. Itt azonban már a szelekción lép előtérbe a bírói testület kandidációnjának igen lelkiismeretes mérlegelése, az egyéni érdem alapján.

Ami az ügyészi és vizsgálóbírói funkció függetlenségét illeti, az ügyészeknek adandó direktívák helyett új rendszert léptetett életbe. A miniszter azt óhajtja, hogy az ügyészség ne a kormány utasítását várja, hanem mint magistratuális testület a maga lelkiismeretes jogi meggyőződése szerint végezze feladatát. A tisztán számszerinti felügyelet ellenőrzését, mely sok esetben igazságtalanságra vezetett, elajtette. A Kuria felemelt itéletét illetőleg az a véleménye, hogy sem a pénzügyi bizottság, sem a képviselőház nem az a fórum, amely egy

konkrét itéletet bírálat tárgyává tehet. Hogy a Kuria mikor hozzon teljes tilésen döntvényt, azt külön jogszabályok állapítják meg s az eljárásnak ezek szerint kell történnie.

A bűnvádi perrendtartás átalakítására vonatkozó munka, a magánjog kodifikációja annyira előrehaladt, hogy pár hónap múlva már az elvi szempontok végleges megállapítása után a szövegezésre kerül a sor. Kiemeli, hogy visszás helyzet az, hogy az ország egész területén más-más magánjog van érvényben, de ezen csak a kodifikáció keresztülvitelével lehet segíteni. A jászberényi törvényszék felállításának elhatározásánál nemcsak az Issekutz által felhozottak voltak mérvadók, szervezeti szempontok, tehát teljesen objektív indokok teszik a törvényszék felállítását szükségessé. Ugy az ungvári, mint a jászberényi törvényszék felállításának előmunkálatai már annyira előrehaladtak, hogy a közel jövőben érdemleges intézkedéseket tehet a tekintetben. A polgári perrendtartás sürgős letárgyalását maga is kéri fogja az igazságügyi bizottságtól.

A kereskedelmi törvény reformja munkában van. A Buza Barna által felhozott összes bajoknak orvoslása törvényhozással után nehezen fog menni, mert ezekben egyik nagy tényezőként szerepel a mi publikumunknak egy részéről hiszékenysége, másrésztől egyesek nyereszedési vágya. Ezeket garanciális intézkedésekkel megakadályozni nem, legfeljebb korlátozni lehet. De ami törvényhozással után preventive történhetik, azt javaslatba fogja hozni. A tőzsdereform is munkában van. Az ügyvédi foglalkozást libera professiónak tartja, amelynek életgyökerét vágná el a numerus clausus behozatala. Tervezett reformja a visszasságokat meg fogja szüntetni, de arra is gondja lesz, hogy a magyar ügyvédi kart életerős tényezőjévé tegye a magyar közéletnek. A sajtótörvényt már a jövő tavasszal kívánja beterjesztetni.

A bizottság a miniszter beszédét megéljente és a költségvetés összes tételét általánosságban és részleteiben felszólalás nélkül elfogadta.

A képviselőház megnyitása. Budapesti tudósítónk jelenti: Justk Gyula, a képviselőház elnöke a Házat szerdára hívja össze ülésre, amelyen megállapítják a parlament további tárgyalásainak napirendjét. Ezen az ülésen nyújtja

— Nagyon jó család ez — dalolta — ez tud főzni, vasalni, mosni, mangorolni; ez itelista, ügyes, ez szorgalmas, ezt pofon lehet itni, ez hü, ez erős és szívós, mint egy meklenburgi. Ezt ha egyszer be tetszik fogni, ez huz, reggeltől estig, míg meg nem szakad, ez prima család, ezt pofon lehet itni, ezt tesson megtartani. Mert ezt még sehonnan sem küldték el, ő jött el mindig magától.

Szédfülve nézünk egymásra és a fiatal urra, aki most a leány felé fordult:

— Aztán itt megbecsülje magát Mari, mert itt megmaradhat, én mondom magának, ismerem a házat. Legyen engedelmes és kérje ki a foglalóját. A nagyságos asszony meg fogja adni. Itt holtanapjáig is élélhet, csak kérje ki a foglalóját.

A mama most nagy félve megkérdezte Maritól, hogy tud-e főzni?

— Főzni? — Rebegette helyette a pomádés — főzni? Mint egy angyal. Egész nap mást se tess: főz, főz. Ennek az mindegy, a leggyeszerűbb polgári ebéditől a főuri lakomáig. Megfőz ez mindent, ez csudalány, mert itt, látom, lesz is majd miből főznie. Mari kérje ki a foglalóját. Itt maradhat, én ajánlom magának.

— Igenis Adolf ifjúr!

Adolf ifjúr a foglalóval elkezdett, Mari a nyakukon maradt. De alig pöndörült ki a szobából, pác, itósatos csödrömpölés. Mari le-

verte a nagy állólámpát. Átléleve ezek le együtt a padlóra. Mari fölkel, még föl se ocsudott, pác, pác, már a második kiöplött a kezéből. Ha-ig szétrugta a tányérokat, három tábla belelépott, levarte a konyhacsovet és összeakarta ragacsani a nagy óra üvegét. Reggelre már elküldték Marit és új szakácsmát kaptunk: Teklét.

Mikor a mamával megkérdestük, mit fog ebédre főzni, édes Jó Lacikám, hát ezeket mondta elő:

Leves csipekével ála Trafalgár. Skombri tengari hal szárazon. Büfistök körítve ála Port-Artur. Odesszal cukorkabombák. Hópihabból Witte. Fekete kávé.

Papa töpörtüfös turócsuszát szeretett volna, de Tekla megborzongott az undortól. Mi az a csusza töpörtüfivel? Aztis. Délután egy szakgyűlésre ment, ahonnan rekedten és szavazatdöbbséggel tért haza. A mama megmondta neki, hogy szereti, ha a család hétköznap lehetőleg otthon foglalatoskodik, mire Tekla szétcsapta a kezét.

— Aztán mit csináljak odahaza? Hiszen a nagyságáknak valamire való könyvtárunk sincs!

Ebben teljesen igaza volt Teklának s ő vezetett rá, hogy egy háztartás nem lehet teljes: könyvtár nélkül. Eke már apa is csak

hümmögött. A mamával tehát azonnal könyvkereskedőre mentünk, akinél nagyobb megrendelést tettünk.

— Küldök majd a legújabbakból — szóló hajlongva a boltos — Mercuzet, Berceket...

— Nem bánom uram — mondta félénnyel a mama — azt is küldhet, hogyna. Berceket, Mercuzet... csak a kötése legyen zöld, mert tudja — zöld a szalónk!

Istenem, ugy örülök kedves Lacikám, hogy karácsonyra feljőz hozzánk; de addigra ne az utjában írj, hanem te is tégy ugy, ahogy az aleszedésék lánya levelez. Ó ártatlan anizkss lapokat küldet magának eszményi tájjal, vagy holdesütéses ösikkékel, széval, amiben semmi sincs, de a dupla bélyegnek csak a külső szélé van leragasztva s a bélyeg alatt, újjól sok eifér, igen sok, de igen sok szerelem. Akkor aztán az ember közepütt szétitépi a két bélyegget, eldobja az eszményi tájat és a dié megja: a szerelmes levél elvándorel az Hódj Mannával örök emlékebe a fehérneműk u vasatője közé. Nagyon türelmetlenül várom hát a levélkedet, mert kimondhatatlanul, beruas-tóan szeretlek. Légy jó és szeresd te is holdig hü

Sólyom Kétkékel.

be *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter a választási reformra vonatkozó törvényjavaslatát. A szerdai ülést megelőzőleg *Andrássy* kedden délután öt órákor fogja a függetlenségi pártklubban ismertetni a választási reform alapelveit.

Izgatottság Szerbiában.

Megrakták a Duna és Száva mentét katonákkal.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 6.

Belgrádban már olyan hírek keringenek, mintha csakugyan holnap bevonulnának a magyar-osztrák csapatok a szerb fővárosba. Utolsó számainak egyikében a *Stampa* című belgrádi lap a legkomolyabb formában azt a mesét tálalja föl olvasóinak, hogy a király budapesti tartózkodása alatt hadi tanácsot tartottak az uralgó elnöklésével. Ez alkalommal, a *Stampa* értesülése szerint, azt beszéltek meg, hogy miként kerithessék egy éjszakai rohammal hatalmukba Belgrádot a magyar-osztrák csapatok, amelyet azután mindaddig megszállva tartanának, míg a bosnyák kérdés végérvényes megoldást nem nyert.

Az Otacina egy még ennél is rettegetesebb kacsát röpit világgá. A legkomolyabban ujságolja ugyanis, hogy a magyar-osztrák követ, *Forgách* gróf átnyújtott egy ultimátumot, amelynek állítólag ez a hiteles szövege:

Mínt hogy a magyar-osztrák állampolgárok biztonsága Belgrádban kétséges és Szerbiában Magyarország-Ausztria ellen a tüntetések még mindig folynak, Magyarország-Ausztria indítatva érzi magát *Belgrádot elfoglalni és a béke és rend helyreállítása érdekében katonarendőri intézkedéseket foganatosítani.* A magyar-osztrák követ ajánlja a szerb királyi kormánynak, hogy akadályozzon meg minden további, a magyar-osztrák birodalom ellen célbavett tüntetést, mert ellenkező esetben a monarchia kénytelen lesz a csapatoknak azt az utasítást adni, hogy vonuljanak be Belgrádba.

Ez az ultimátum természetesen épen úgy, mint a *Stampa* híre, elejétől végig koholmány. Sőt épen megfordítva áll a dolog, mert míg odaát folyton a monarchia mozgósítási híreiről beszélnek és írnak, addig ott a határszél megerősítésének ürügye alatt a Duna és a Száva partját telerakták lovas- és gyalogos katonasággal. Tegnap óta már a vasúti hid mellett részt is katonaság szállta meg, amely minden Zimony felől jövő utas ruháit alaposan kikutatja. A szerb hadügyminiszter pedig szorgalmasan tárgyal a különféle katonai szállítókkal.

Oroszország segítségével még erősen bizakodnak a szerbek. Ma fogadják *György* herceget nagyszabású előkészületekkel.

Belgrádból táviratozzák: A község-tanács kezdeményezésére nagyszerű fogadtatásban részesítik a Pétervárról hazaérkező *György* trónörökösöt. A házakat egymásután diszítik fel lobogókkal.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Bordalok az antialkoholisták között. Érdekes tárgy, vonzóan megírt előadást tartott tegnap az aradi antialkoholisták *Good Templar* páholyában *Pichler* Fülöp, az aradi vagongyár műszaki tisztviselője. A bordalokról be-

szélt, visszatérve ennek a műfajnak multjában és a Bachus-dalokig, a díthirambusokig. Beszélt a nevezetesebb operák bordalairól, majd a magyar költészet bordalairól, a melyek közül a legklasszikusabbak: *Vörösmarty* Mihály *Fóthi dal* a és *Petőfi*nek *Ivós közben* című költeménye. A fölolvadás érdekes konkluziója volt, hogy a legszebb bordalokat azok a költők írták meg, akik egyáltalán nem voltak alkoholisták, s azok a bordalok, a melyek leghibeiben festik az alkohol által előidéztet hangulatokat, szin-józan állapotban írták. Azok az írók zsenik, akik az alkoholizmusba tévedtek, *Maupassant*, *Paul Verlaine*, legszebb műveiket akkor írták, a mikor még nem voltak rabjal az itálnak, s attól az időponttól kezdve, hogy alkoholisták lettek, alkotóképességük rohamosan csökkent. A szép előadást a hallgatóság rajosan megtapsolta.

(*) A Toldi Club ma este 8 órákor a házi verseny ügyében taggyűlést tart.

(*) Az aradi mérnök és építész egyesület december hó 8-án rendkívüli közgyűlést tart. Tárgysorozata a következő: 1. Elnök választás. 2. Titkár választás. 3. Amennyiben fenti tisztességre a választmány tagja lenne választva, annak helyére újabb tag választása. 4. Választmány indítványa.

A honvédség fejlesztése.

Mi lesz a gépfegyverekkel?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma a honvédelmi tervet is tárgyalta. *Semsey* László gróf volt az előadó. Utána *Hotyey* Pál a gépfegyverek dolgát hozta szóba. Kifejtette, hogy vagy jók a gépfegyverek és akkor ne részletekben szeressék be azokat, hanem a miniszter lássa el az egész honvédséget azokkal, vagy pedig ne experimentáljanak velük. A honvédelmi miniszter 58 millió budgetjében talál módot arra, hogy 800.000 koronát megtakaríthasson. *Szell* Kálmán helyeselte ezt a nézetet. Pételemlést nem indítványoz ő sem. *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter kijelentette, hogy ő is gyors tempóban akar gondoskodni a gépfegyverek beszerzéséről. *Wekerle* Sándor miniszterelnök azt a nézetet fejezte ki, hogy a pénzügyi bizottságnak a gépfegyverekre vonatkozó kívánságát vegyék fel a jelentésbe.

Ugron Gábor a honvédséget jobban kívánja felszerelni. Ausztriában a honvédséget már el látták üzsérséggel, nálunk még a kezdésnél sem tartanak. Kérde a honvédelmi minisztert, mi igaz abból, hogy a tatatóvárosi honvédszerelőit elhelyezik?

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter a tatatóvárosi honvédszerelői elhelyezéséről mit sem tud.

Rátkay László a hadsereg érdekében kívánja, hogy a hadgyakorlatok eredményét a nemzet tudomására hozzák.

Hammersberg László szükségesnek látja a honvédségnél csikótelepek létesítését.

Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter köszönettel veszi a felszólalásokat, mert látja, hogy a képviselőház tagjai élénken érdeklődnek a hadsereg fejlesztése iránt. A kérdések megoldásához pénz és emberanyag kell. Reméli, hogy amit az osztrák honvédelmi miniszter elért, neki is sikerülni fog elérni. A ruházat tekintetében nagyon érzi kijelentésének súlyát. Az avatási lajstromokat ezentúl magyar nyelven fogják vezetni.

A bizottság a miniszter felszólalása után a költségvetést általánosságban és részleteiben is elfogadta.

Az aradi románok az amerikaiakhoz.

Suciu képviselő levele.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

Az aradi román klub nevében annak titkára, *Suciu* János dr. országgyűlési képviselő levelet írt az Amerikai Egyesült Államokban élő románokhoz. Az amerikai románok alatt tulnyomóan olyanok értendők, akik Magyarországból vándoroltak ki Északamerikába; Romániából igen kevesen. Bukovinából pedig szintén kisebb számmal költöztek át. A Magyarországból kivándorolt román nemzetiségiak ma már *nyolcvanezren* vannak s tulnyomóan *Cleveland* államban élnek, ugyanott, ahol a magyar kivándorlók is legsűrűbb rajokban élnek. Vannak aztán sokan *Ohio*-ban is.

Az Egyesült Államokban élő románok hamar megalkották a maguk külön nemzetiségi szervezeteit. *Ötven egyesületük* van, különböző (betegsegítő, dalostársulat) céllal; az ötven egyesület már szövetségbe is lépett. Van *külön bankjuk*, templomaik, iskoláik jelentős számmal. Egyik egyházuk dr. *Lucaciu* Epaminondest, *Lucaciu* Lászlónak, a belényesi körület képviselőjének fiát hívta meg lelkészül, aki a meghívást el is fogadta. A nemzetiségi együttérzést azonban megzavarja valami: a felekezeti harc. A görög keleti és a görög katolikus románok ott is versengenek egymással, s a tusának igen gyakran éles megnyilatkozásai vannak.

Három lapja is van az amerikai románságnak. Egy egyházi lap, azután az *America* és a *Romanul* című. Ezek egyike, az *America* megküldötte példányait az aradi román klubnak és erre a figyelemre válaszol hosszabb nyílt levelében dr. *Suciu* János.

A levél tartalmának egyébként politikai érdekessége nincsen. *Suciu* János dr. örömét fejezi ki azon, hogy az Amerikába vándorolt románok megtartották nemzeti érzéseiket és próbáját adták szilárdságuknak. Majd a magyarországi román nemzetiségi küzdelmek mai állapotát festi elégikus hangon; a parlamenti harcosokat sorolja föl, a románlapokat, a melyek munkatársai igen gyakran börtönbüntetést kénytelenek szenvedni a nemzeti ügyért, és végül arra buzdítja az amerikai testvéreket, hogy tartsanak össze, ápolják a nemzeti érzést, érdeklődjenek továbbra is az otthon történő mozgalmak iránt és azt minden erejükkel támogassák.

A levelet az *Amerikai Román Egyesületek Szövetsége* az *America* című lap legutóbbi számában teszi közzé, s lelkes felhívást fűz mellé, amelyben dicsőően szól az aradi román nemzeti klub működéséről és az amerikai testvérek támogatását kéri annak törekvéseire.

Ez az első szála annak a politikai összeköttetésnek, amelyet a magyarországi románok politikai központja az Oceánon túl élő románokkal megkezdett, s a melynek alig hihető, hogy jelentősebb folytatása lenne. Az Amerikába vándorolt románok már az United States politikája köti le, s bizonyára jobban izgatták *Taft* *William*, vagy *Bryan* chance-ai, mint az hogy odahaza mik történnek a nyelvi kérdésekben.

A magyar hamiskártyások.

Vizsgálat egy nemzetközi banda ellen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, november 6

A budapesti rendőrség már napok óta foglalkozik ama nemzetközi hamiskártyás banda ügyével, amelyről mai lapunkban már írtunk. A veszedelmes társaság tagjai előkelő fürdőhelyeket látogattak, sőt az Ungaro Croata társaság hajóin is adtak bankot és az utasokat mindannyiszor teljesen kifosztották. A rendőrség a banda több, álnéven szereplő tagjának kilétét megállapította s most ezek kézrekerítésén fáradozik.

Az eljárásra az adott okot, hogy egy *Riesing* nevű berlini gárdatiszt a budapesti német konzul utján följelentést tett a rendőrségen több hamiskártyás ellen, kik töle a Lidon több ezer márkát nyertek el gyanus játéma következtében. Riesing a hamiskártyásokat *Varga dr., Andrányi Armand* és *von Lakatos József*-nek ismerte, mint ahogy ezek neki bemutatkoztak. A kártyapárti Riesingnek 8600 márka veszteségével ért véget. Mivel a hadnagy nem volt abban a helyzetben, hogy a teljes veszteséget kifizesse, meggyezett a szőlőművelőkkel, hogy az összeget két részletben fizethesse meg. A megállapodáshoz híven Riesing az első részletet, 1890 koronát hetekkel ezelőtt megküldötte Polyák Béla dr. ügyvédnek, kinek Budapestben, a Kálmán-u. cában van évek óta a irodája. Az ügyvéd címére azért küldötte a pénzt, mivel az egyik játékos, Lakatos József erre a gárdatisztat külön felkérte.

A kártyaadósság másik részletét napokkal ezelőtt kellett volna kifizetni. Mivel több olyan gyanus dolog bizonyított amellett, hogy a pártinereit notórius hamiskártyások, meggondolta a fellelő kötelezettségét s az ügyet bűnvádi utra terelte. A hadnagy közben magánnyomozást végzett. Megállapította, hogy például Lakatos sohasem lakott a Lidon a Grand-Hotel Britanniában, ugyancsak nevezetűnek egyáltalában nincs birtoka Bihar megyében.

A rendőri nyomozás megállapította továbbá, hogy a hadnagy kifosztott díveket viselt. *Andrányi Armand*, *Zsalud Edén* k., *Lakatos József* pedig *Kádár Antan*nak ismeri a főkapitányság nyilvános irattári könyve. A rendőrség most azon fáradozik, hogy *Varga dr.* és *Pongracz* baró kiléteiről lerántsa a leplet, mert kétségtelen, hogy ezek is álnévek alatt „dolgoznak” a Lidon. A veszedelmes kártyalovagok fényképeit most megküldik a károsligárdatisztának. A jeles kártyatársaság ellen *Teleszky Aurél* iparvállalkozó is tett bűnvádi feljelentést.

A rendőrség megállapította, hogy a hamiskártyások az Ungaro Croata társaság hajóin is ülték veszedelmes mesterségüket a hajóskapitányok engedelmével az első osztály társalgójában, úgy, hogy az első osztályú utasok a másodosztályú társalgóba szorultak. Mialatt nagy volt a felszólalás a játékokban részt nem vevők között. A dolog tudomására jutott a társaság igazgatóságának is, amely több hajóskapitány ellen vizsgálást indított, mert a kártyajátékosok állítólag az illető kapitányokat megvesztegették.

A banda tagjai minden kártyajátékosok között éreztettek és bámulatosan össze voltak tanulva. A főcinkos, mint a rendőrség kinyomozta, Horváth Jenő volt. A társaság egy másik notórius alakja, *Zsalud Elek* korábban Máv. hivatalnok volt, de onnantól szabálytalanságok miatt elbocsátották és azóta végkép elszűnt.

Régebben a tőrsdén is volt s nagy összegeket nyert. Akkor híres versenytáncos volt és *G. M.* ismert színésznőt barátságával „üntetett ki.” Azután minden pénzt elvesztette, elszűnt s kiment az országból. Most ő volt a „stepper,” aki felhajtotta az áldozatokat.

A rendőrség most lázasan dolgozik, hogy a banda tagjait kézrekerítse.

Két koronáért — négy száz korona.

Incidens az ujszentannai postahivatalban.
Elitelt kereskedő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6

Az aradi törvényszék ma nagyobb pénzbüntetésre ítelt egy ujszentannai borkereskedőt, aki ez év májusában kinos jelenetet rögtönzött az ottani postahivatalban. A kereskedő ugyanis pénzt adott fel, amely között a posta iszt egy rossz forintot talált. E miatt szóváltás keletkezett, mert a kereskedő nem akarta elismerni, hogy a hamis pénzt ő adta s a vita hevében a kereskedő sértő kifejezésekkel illette a postatisztet. A postahivatalnok feljelentést tett a borkereskedő ellen, akit ma vont felelősségre az aradi törvényszék.

Az eset a következő:

Horváth György ujszentannai borkereskedő már régebbi idő óta rossz viszonyban volt *Mártics György* posta- és táviratkezelő tisztel. E miatt, ahol csak lehetett, igyekezett borsot törni a postatiszt orra alá. Mikor pénzt szokott postára tenni, az összeg nagy részét lehetőleg ezüst forintokban fizette be, hogy *Mártics*nak a számlálásánál minél több dolgot adjon.

Ez év május közepén táján *Horváth* ismét nagyobb összeget vitt személyesen a postára. *Mártics* a pénzt átvette s mivel esztal is igen sok volt közte az ezüstpénz, azt mondotta a borkereskedőnek, hogy mivel most sok a dolga, az összeget majd csak később fogja megolvasni. *Horváth* ezt nem várta meg, hanem eltávozott a postahivatalból.

Később, ugy egy negyedóra mulva *Mártics* több hivatalnokjárása megolvasta a pénzt és egy ölemforintot talált között. Rögtön ismét *Horváth*nak és elhívatta a postára. Itt tudára adta, hogy a hamis pénzt nem veheti fel, adjon helyette egy jó forintot.

A kereskedő iszonyu dühbe jött:

— Bonyára ön csempészt és édeletyja tiszteletét azt a hamis forintot az én küldeményem közbe és most velem akarja azt megfizetni, — kiáltotta a postatiszt felé, akit azután elnevezett *hivóvány csirkefogónak* és *bilang gaszembernek*.

Mártics nyilvános rágalmazás miatt feljelentést tett az aradi ügyességen *Horváth György* ellen. Az ügyben ma volt a tárgyalás, amelyen *Bittó János* törvényszéki bíró elnökölt. A vádat *Kovács József* kir. ügyész képviselte. A vádat kereskedő védője *Szalay Arnold* dr. ügyvéd volt.

A postahivatal több hivatalnokának tanu vallomása miatt a törvényszék megállapította, hogy *Horváth* tényleg használta a sértő kifejezéseket. Ennek alapján a bíróság *Horváth György*öt nyilvános rágalmazás válsége miatt *négy száz korona pénzbüntetésre* ítélte.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetési osztály 151.

SZEZON.

A betegségek divatja.

Pár évvel ezelőtt egy régi barátomhoz voltam vassorára hivatalos. Amikor beléptem a villanyfényben uszó szalonba, a ház régi barátai között rögtön a szemembe ötlött egy kis posakos, összes szakállu, mozgékony emberke. Kíváncsian fordultam szives házigazdánkhoz: — ugyan kérlek, kicsoda az az ur? — Te nem ismered? — felelte esodálkozva: X. Y. dr., a híres sebész, aki valamennyiünket megoperált. — Ugyan, ugyan, hát beteg voltatok? — No, nem éppen, de tudod — akkoriban *divatos betegség* volt a vakbélgyulladás, hát annak akartuk elejét venni.

Azóta nem hagyott nyugodni ez a szó: „*Divatos betegség*”. A dolog egy kissé furcsának hangzik az első pillanatra. Elvégre különös, hogy nem csak frizuránkat, kabátunk szabását, de a betegségeinket is változtathatjuk márcól holnapra. Figyelni kezdtem az embereket és rájöttem, hogy a legtöbb ember csakugyan divatból beteg. A divatos betegek legtöbbje vagyonos, független, jómódu ember, aki egyéb elfoglaltság hiján kiválaszt magának valamely betegséget és képzelt bajaival gyötöri önmagát és környezetét. Menjünk csak be egy előkelő vendéglőbe. Csukjuk be szemünket, hogy pár pillanatig ne lássuk a fényes berendezést és megesküszünk rá, hogy valamelyik hírneves tanár várakozó szalonjában vagyunk. Csodálatos az emberek leleményessége, hogy milyen furfangosan tudják választani a legalkalmasabb pillanatot bajaik elmondására. A leggyönyörűbb operációk, a legravaszabb máj, vesese és tüdőbántalmak, hihetetlenül komplikált agy- és idegnyavalyák beszélődnek el így leves és giardinettó között. A szalonokban is véget értek azok a kellemes, barátságos kannibálimusok, amikor párolgó téánk mellé sandviche-t és legfrissebb pletykát — a távollevő jó barátainkról — szolgált föl a figyelmes háziasszony. Oh, most már sokkal jobban szeretjük felebarátainkat és a meghitt zugokban arról beszélgetünk, ki melyik szanatóriumban, hidegvizgyógyintézetben töltötte szabad ágát. Nem is tekintjük már normális, épezzü embernek, ki hivatalosan nem tudja igazolni, hogy meggyógyult idegenkedve pillantunk asztaltársunkra, ha aralmal nem járnak szende vitnancot, az ablakhoz fűződő dongó koppanására. Akik meg egyáltalában nem köhögnék? Ugyan kérem, azok csak nem tartoznak a kultur-emberek sorába?

Igazán megható látvány e nézni, hogy vadásznak az orvosi szakmunkákban egy egy még el nem koptatott ritkább szimptoma után. Ha hány előkelő színművésznünk irigyelheti azt az alakítási képességet, amivel leutánozzák a legnehezebb kóros jelenségeket. Valóságos báványimádók; tisztelettel néznek azokra, akiknek már csak pár napjuk van hátra. Az, hogy ez a pár nap már évek óta várta magára, egy esőpet sem zavarja meg őket.

A *betegsédivat* egén az uralkodó planéta a neurasténia. Nemrég ült össze komoly tanárokból álló kongresszus, hogy kitaláljon valamit a neurasténia gyógyítására. Még eddig semmi hír nincs arra nézve, hogy sikerült volna. Addig is, míg a *divat idegbeszéd*ek összeinte bánatára ez is meglesz, van egy két szavam a tisztelt neurasténia jelöltekhez.

Uraim és hölgyeim! Ha valamelyikjüket a legjobb barátjuk, vagy barátnőjük valamely betegségük elmondásával akarja izultálni, meneküljenek, vagy vegyék igénybe a rendőrség oltalmát. Ha mindenáron borzongatni akarják idegeiket, nézzék meg a „Molnár és gyermek”-ét vagy a „Notre dame-i toronyór”-t és higyjék el, hogy *Krafft* *Bismarck* még *Monte Christo* is egészségesebb szellemi táplálék. Nagyságos asszonyom! Ebédnél, vassoránál inkább a szomszédadjuk rossz szabásu szoknyájáról beszéljenek, mint a térd szabálytalan reflexeiről. Önök

Uram is sokkal jobb, ha a tokaji és somlai borok közti jelentős különbséget fejtegetik, mint ha a neuraszténia és a paralizisról eszmecsérelnek. Ha pedig semmiképen sem tudnak lemondani a betegségéről, hát látogassák meg a kórházak betegeit és abból a pénzből, amit csupa divathajhászásból haszonlatlan dolgokra fecsérelnek el, adjanak néhány fillért azoknak, akiket minden diva nélkül fenyeget a betegség. Juttassanak néhány krajcárt az ingyen tejre, ingyenkenyérre és csináljanak egy új divatot, az „Egészség divatját”!

Életunt urileány.

Még csak tizenhat éves...

Titokzatos öngyilkos-kísérlet Aradon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

Az élet napról napra a megdőböntő tragédiák egész sorozatát produkálja most, az idegesség, s a lázas élni vágyás különös korszakában. A családi drámák, s a legkülönbözőbb ok szülte öngyilkosságok egész sorozata kerül naponként az újságolvasó közönség elé. A lapok sok olyan szomorú cselekedetről adnak hírt, amelyek keletkezése a publikum előtt örök időkre rejtve marad. Magános lelkek, zárkózott teremtségek egyszerre revolvert fognak s ép olyan csöndesen, ahogyan éltek, elköltöznek közülünk. Ezeket a zajtalan tragédiákat csak a lelkek mélyén kutató pszichológusok tudnák megindokolni.

Hogy miképpen történik például egy fiatal leánynak önmagával való meghasonlása, azt csak a lelki titkokat fürkésző, a benső élet rejtelmek között kutató buvárok tudják elmondani. A napi események krónikása már csak azt a bus eseményt írja, ami e meghasonlás következtében megtörtént s beszámol arról, amit tud, a krónikát pedig azzal a sablonnal egészíti ki, hogy „senki se tudj, mi készítette a boldogtalant végzetes tette elkövetésére.”

Ilyen kifürkészhetetlen tragédia történt ma Aradon. Ugyanis Arad legelőkelőbb családjainak egyikénél, amelyet városzerte ismernek, nagy szomorúságot okozott ma este egy tizenhat esztendősi urileányka érthetetlen cselekedete. A gyermekleány láztól kipirult arccal, vérző mellettel, eszméletlenül fekszik, körülötte pedig ijedtarcu rokonok suttognak s azt találgatják: vajjon megmenthető-e az életnek?

A föltűnő szépségű kedves urileányka ugyanis ma este öngyilkos szándékkal a mellébe lőtt. Az illető, akitől szó van, egy magasrangu erdélyi állami tisztviselő tizenhat éves bájos leánykája, aki napok óta aradi rokonainál tartózkodik. Azzal jött el hazulról, hogy a telet Aradon lakó nagypapjánál tölti. Ez a leányka naponként ki szokott sétálni a korszóra rokonai társaságában. Ma este is hívták, de vonakodott menni.

— Fáj a fejem, — mondta — nem megyek.

— Akkor mi se megyünk, — felelte a család egyik tagja.

— Azt nem akarom. Maguk csak menjenek. Nem akarom, hogy én miattam megzavarják a rendes napi sétájukat.

A leányka addig erősítgette, hogy nem kívánja, mikép bárki is elmaradjon a napi sétából, hogy végre is egyedül otthon hagyták.

— Addig én itthon kikurálom a fejfájásomat, — mondta mosolyogva, amikor rokonai sétára indultak.

Kevéssel hét óra után tértek haza a család tagjai a korszórról s megdőbbenve konstatálták, hogy a leányka véresen fekszik a szoba egyik diványán. Mellette egy hat lövetű revolvert találtak, amit a kisasszony nagypapja éjjeli szekrényéből vett ki.

Nyomban elhivatták *Kabdebó* János dr. orvost. Mi érdeklődtünk a leányka állapota iránt a kezelőorvosnál, aki azonban a köteles orvosi diszkrécióra hivatkozva, kénytelen volt megtagadni a fölvilágosítást. A kisasszonyról, akinek nevét a családra való tekintettel elballgatjuk, annyit megtudtunk, hogy a revolverrel a mellébe lőtt s a golyó a szív mellett hatolt be. Az első veszélyen túl van s ha komplikációk nem lépnek közbe, úgy megmenthető az életnek. Levelet nem írt, mielőtt a fegyverhez nyúlt. Miután eszméletlenül van, nem tudja a család megállapítani, hogy mi készítette a cselekedetre a kissé ideges és excentrikus hajlandóságú kisasszonyt.

Hamis kártyások

egy aradi kávéházban.

A tulajdonost megsebesítették.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

Ez az esemény még kedden éjjel történt, de az aradi rendőrség csodálatos titkolózása következtében csak ma került nyilvánosságra. Arról van szó, hogy a rendőrség az aradi *Abbázia* kávéházban vidéki hamiskártyásokat fogott el éppen akkor, amikor azok nagy verekedést rendeztek.

Az eset, amennyire a nagy titkolózás miatt megállapítani lehetséges volt, így történt:

Az aradi rendőrségnek e hét elején azt jelentette egyik besugója, hogy a szabadság-téri *Abbázia* kávéházban hamis kártyások garázdálkodnak, akiket a vásár hozott Aradra, mert a vásár alkalmával könnyebben lehet fosztogatásra alkalmas médiumokat találni.

A besugó azt is elmondta, hogy a hamis kártyások a kávéház szeparéjába csalják kiszemeit áldozataikat. Erre hétfőn éjszaka két rendőrtiszt óvatosan bement a kávéházba, hogy tetten érje a jómadarakat. Ezek azonban megneszelték a hatóság embereit és a kártyázást gyorsan olyan játszámára fordították, amely ellen a rendőrségnek se lehet kifogása.

A rendőrtisztek nem adtak föl ama reménnyel, hogy elcsiphetik a hamis kártyásokat s ezért másnap, kedden éjjel ismét elmentek az *Abbáziába*. Ekkor már nagyobb sikerrel jártak, mert a gonosz alakokat tetten érték, amint két tudatlan médiumot fosztogattak. A rendőrtisztek látára a bűnösök kiáltozni kezdtek és verekedést rögtönöztek. *Kovács* Artur kávéközbelépett és a nagy csatapaté hevében őt a fején megsebesítették. Az egyik verzió szerint ekkor a rendőrség három hamiskártyást letartóztatott, s még ma is Aradon tartják őket. Más jelentés szerint azonban már illetőségi helyükre toloncolták a horogra került alakokat.

Értekezlet a Laendler-ügyben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

Ma este a Boros Béni-téri háztulajdonosok és a környékbeli lakosok egy része a Millenium vendéglő külön termében értekezletet tartottak, amelyen foglalkoztak a Laendler-féle gőzfűrészek engedélyezésének ismert ügyével. A környékbeli lakosok közül tudvalevően egyesek ama nézetüknek adtak kifejezést, hogy a gőzfűrészek engedélyezése hátráltatná a városrész fejlesztését. Ezzel szemben az érdekelt Laendler-cég azzal érvel, hogy miután az építető *Urmánczy* János aláveti magát a város építési bizottsága által megszabott föltételeknek, így legközelebb a fatelepen két bérpalota épülhet, amelyek nagyban elősegítik a városrész fejlődését.

Az értekezleten lévők elhatározták, hogy kérelmüket a polgármester elé terjesztik.

A tanácskozásról itt adjuk tudósításunkat:

Az értekezletet, amelyen körülbelül ötven háztulajdonos és a tér közelében lakó polgár jelent meg, este 7 órakor *Szathmáry* Gyula kir. tanácsos, nyug. alispán nyitotta meg s fölkérte *Schill* József vármegyei főjegyzőt a tanácskozás tárgyának ismertetésére.

Schill József válaszolt az okot, amely miatt össze kellett jönni a jelenlévőknek, akik állást akarnak foglalni az ellen, hogy a Boros Béni-téri a Laendler-cégnek megadja a hatóság a gőzfűrésztelepra szóló engedélyt. Kijelentette, hogy a telepengedélyt nem a közgyűlésnek, hanem a rendőrfőkapitánynak áll jogában megadni és ilyen értelemben foglaljon állást az értekezlet. Ismertetette azt a belügyminiszteri rendeletet, amely szerint mindaddig, amíg valamely cég a telepengedélyt nem kapta meg, a kiszemelt területen az építést nem kezdheti meg.

Főolvasata azután azt a kérvényt, amelyet az értekezlet néhány tagja holnap küldöttségileg ad át a polgármesternek. Ebben a kérvényben természetesen a fűrésztelap engedélyezése ellen foglalnak állást.

Utána *Müller* Károly beszélt. Ő is pártolja ezt az eszmét s az a nézete, hogy a gőzfűrészeket ki kellene telepíteni.

Mást *Domonkos* Lajos törvényhatósági bizottsági tag beszélt és egészen más nézetet volt, mint az előtte szólók. Azt vitatta, hogy a gőzfűrésztelap engedélyt realjog s azt nem lehet elvenni azután sem, hogy a fűrésztelap leégett. Neki az a nézete, hogy a Laendler-cégnek joga van ahhoz a területhez, amelyen eddig a gőzfűrészek állottak.

Végül az értekezlet elhatározta, hogy holnap küldöttségileg nyújtják át a már előbb említett kérvényüket. A tanácskozás közel egy óra hosszáig tartott.

SPORT.

+ Tornaterem megnyitás. Az Aradi Posta- és Távirás Tisztviselők Sport Egyesülete értesíti összes tagjait, hogy a téli idényt a mai nappal a Weitzer János-utcai polgári fiúiskola tornatermében megnyitja s ezután minden héten hétfőn, szombán és pénteken este 7 órától 9 óráig a tornaterem nyitva lesz, a szertornát és szabadgyakorlatokat *Dobsa* Ferenc sportintéző fogja vezetni, miért is felhívjuk az összes tagjainkat, hogy az órákon lehetőleg mindig és pontosan minél számaszabban jelenjenek meg. Az idei vívófolyamat pedig még e hónapban megnyitjuk; vívásra jelentkezni lehet a tornateremben levő iven, ugyanott a torna órák alatt új tagként jelentkezni lehet. Az elnökség.

„Arad“ kapitánya szerb fogságban.

Háborus jelek a Dunán.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 6.

A magyar-szerb határról ma olyan jelentések érkeztek, amelyekből azt hiszik, hogy a háboru előjelei mutatkoznak. A Dunán már nem egy ízben támadt surlódás a magyar és szerb hajók között, de a mi ma történt, az sokkal súlyosabb konfliktus az eddigieknél és komoly következményekkel járhat.

Egy szerb kereskedelmi hajó két ízben kísérelte meg, hogy a Dunán gyakorlatozó monitoraink kikerülésével Ujvidék alá jusson, ahonnan teherhajókat akart elvontatni. A monitorok azonban résen voltak és mindkétszer megakadályozták a szerb gőzöst szándékában visszavonulásra kényszerítették.

A vizen történt komoly incidensről ezeket jelentik:

Ma délután Ujvidék közelében a szerb Dunagőzhajózási társaság egyik hajója arra felé vonult, ahol éppen az osztrák-magyar dunai monitorok gyakorlatoztak. A monitorok a gőzhajót utjában feltartóztatták és visszatérésre kényszerítették.

Néhány órával később a gőzhajó újból megjelent, hogy Ujvidékről uszályhajókat vontasson Belgrádba, de a monitorok ismét elébe kerültek és visszatessékelték.

Az esetnek csakhamar híre ment a szerb fővárosban és mindenütt nagy izgalmat okozott. A szerbek megtorlással fenyegetőztek, sőt nemsokára meg is büntettek egy magyar hajót.

Igy ma késő délután szerb hajók elfogták a magyar Dunagőzhajózási társaság „Arad” nevű hajóját, amelynek kapitányát kémkedéssel vádolták s ötszáz dinár pénzbírságot róttak ki rája.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szemlat: Dollárkirálynő, operett. Raskó Géza vendégfelléptével. (A bérlet.)

* Varázskeringő — Raskóval. A budapestiek egyik legkedveltebb operettszínésze, Raskó Géza vendég szerepelt ma este a Varázskeringő Nikl hadnagyában. Telt ház előtt énekelte azunalomig ismert melódiákat és játszotta azt a sületlen szerepet, amit még az ő igazán kedves egyénisége sem tudott művészetesen tenni. Jó kedvvel játszott, pompásan játszotta Nikl szerepét, sok tapsot kapott és igazán kar, hogy ennek dacára nem tudunk Raskóról érdemest feljegyezni, hiszen csak Nikl játszott. Új szereplő volt Polgár XIII. Joachim szerepében. Nagyon jókai a kitélést produkált, mellyel állandó derűtségben tartotta a közönséget. A többiek régi szerepekben járultak a sikerhez. Kállay Jolán Francija ma is hatott, Wlassák szépen énekel, Leóvey pedig sokat kacagtatja a közönséget. H. G.

* Raskó vendégjátéka. A budapesti Király-színház népszerű művésze, Raskó Géza holnap lép fel másodszer vendégként az aradi színpadon. A művész ezúttal egyik legjobb szerepét, a Dollárkirálynő Dénes Lászlóját játssza. A többi szereposztás a régi.

* A komédiások — délután. Vasárnap délután Mllöcker pompás operettjét, A komédiások-at játsszák, amely szép sikert aratott Aradon.

* Csókkirály. A színház legkedveltebb újdonsága Stojanovits Jerő nagyszerű operettje, a Csókkirály lesz. A darabra nagy ambícióval készül a színtársulat énekes személyzete. — A premiér a jövő héten lesz.

* Wilburn Wright repülőgépe. Mialatt Európában Zeppelin gróf kísérletezett, majdnem teljes diadallal kormányozható léghajójával, az alatt Amerikában a két Wright testvér, Orville és Wilburn értek el eddig nem is álmódott sikereket. Mióta a Zeppelin-léghajót az emlékeztető katasztrófa érte és Orville Wright lesuhan, azóta Wilburn Wright versenytárs nélkül kísérletezik, nagyzerően konstruált repülőgéppel. E őbb Amerikát hódította meg nagyszerű találmányával, azán áthajózott az Óceánon és Franciaországban kísérletezett eddig legelőkeltebbnek tartott repülőgéppel. A franciáknál fel-szálásról kiűnően sikerült mosgófénykép felvétel készült, melyet az *Urania* színház megszerzett és szombaton mutatja be a publikumnak. Felülmúlhatatlan látványban részesül ezzel a képpel az *Urania* a publikumot, fegalmat nyújtva arról a legesszenciásabb találmányról, mely jelenleg lában tartja az egész világot. Itt említjük meg, hogy *Jézus élete és halála* csak ezen a héten szerepel az *Urania* műsorán. A bibliai dráma iránti érdeklődés állandó, azonban még áldozatok árán sem lehet a képet a hétnél tovább itt tartani.

SZERENCSETLENŰL JÁRT aradi huszártiszt.

Virágh Lajos balesete Alagon. — Táviratok Aradra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

A tegnapi alagi löversenyen súlyos baleset érte ifju Virágh Lajos huszárhadnagyot, Virágh Lajos aradi városi főmérnök fiát. A fiatal huszárt lova akadályugrás közben levetette a nyeregből és a katonatiszt oly szerencsétlenül bukott le a földre, hogy súlyos agyrázkódást szenvedett. A fiu szüleihez ma érkezett táviratok szerint ifju Virágh Lajos állapota súlyos, de nem életveszélyes és remélhető, hogy a katonakórház gondos ápolása visszaadja egészségét.

A szerencsétlenség a Katonatiszti akadályhardicapban történt, amelyben négy ló vett részt. Bregant főhadnagy Mystery nevű lován Virágh hadnagy állt, míg ennek istállóársát, Na also-t maga a tulajdonos Bregant Károly főhadnagy lovagolta.

Mysterynek, mely most tíz éves és mindig kitűnő ugró volt, az volt a feladata, hogy a Na also édekében heves iramot diktálva, vegye át a vezetést. Virágh hadnagy be is tartotta a kapott utasítást és start után azonnal átvette a vezetést, úgy, hogy az első akadálynál már tíz-tizenkét hosszal vezetett. Az első akadályt kifogástalanul ugrotta lova. Ezután következett a tribünugrás, melynek nagy vehemenciával ment neki. A hadnagy azonban úgy látta, nem bízott a ló ugróképességében és sarkantyúzással meggyorsította a tempót s mintegy öt méterrel az akadály előtt a szárral is ugrásra készítette lovát. Mystery itt el is ugrott, de nem bírva kiszámítani ugrását, azt rövidre vette. Ép az akadályt tartó lécre ugrott, minek következtében keresztülbukott az akadályon.

A bukás első pillanatra nem látszott veszedelemnek, bár a hadnagy messzire kirepült a nyeregből s a ló előtt esett a földre, de esése nagyon szerencsétlenül történt, mert éppen aradra bukott. A mögötte haladó három ló közül, a külső pályán haladó Trawna nyomban a bukás után átugrta az akadályt, Na also és Mony II. azonban a bukás irányában közeledtek az akadályhoz, úgy, hogy mindkét lovat az utolsó

szempillantásban kellett visszarántani, hogy megmeneküljenek a biztos bukástól és attól, hogy az akadály előtt fekvő lóra, vagy lovaara ne ugorjanak. A hirtelen visszarántás következtében mindkét ló beleugrott az akadály árkába, Wodlauer hadnagy pedig le is esett lováról.

Az akadály körül álló nézőközönség és a lovasok oda siettek az önkivületben fekvő lovasokhoz, hogy a betegsáhlító kocsihoz szállítsák, mikor azonban felemelték, rettenetes látvány tárult eléjük. A leányos arcu hadnagy ajkán, szája szegletéből kiindulva 6—8 centiméter hosszú mély seb tátongott, orra pedig valósággal össze volt zuva és csurgott belőle a vér, szemel pedig egészen el voltak fordulva. Ballassa István dr. és Cseresnyés dr. pályaorvosok azonnal betették a mentőkeszibe a sebesültet csak a betegszobában állapították meg, hogy a külső sérülés aránylag csekély a belső sérülésekhez képest. A hadnagy ugyanis nagyon súlyos agyrázkódást szenvedett és agyvérzés is van, ami állapotát igen aggasztóvá teszi.

A két orvos az első segélynyújtás után egy üres vasúti kocsiba szállította a beteget, a nyugati pályaudvarról pedig a mentők szállították a katonakórházba.

A szerencsétlenségről még tegnap este táviratot küldtek Aradra a fiatalember szüleinek, de a sürgőnyt csak ma kora reggel kézbesítették Virágh főmérnöknek. A táviratban ez volt:

Lajos fia nehéz sérüléssel nálunk van. Állapota aggodalmas, de reményteljes.

17. katonai kórház.

Ugyancsak ebben az időben kapta a főmérnök a következő táviratot:

Karomat kitörttem, 17. budapesti katonai kórházban fekszem. Jer fel.

Lajos.

E táviratra, melyet természetesen nem a huszárhadnagy Ist. Virágh főmérnök, aki lakásán betegen fekszik, sürgőnyileg indakozódott a kórháznál fia állapotáról és ugyancsak sürgőnyben felkérte barátját, Haasz Károlyt, a Magyar Földhitelintézet tisztviselőjét, hogy látogassa meg beteg fiát és tudósítsa őt állapotáról. E kérésre jött délután a következő sürgöny:

Állapota komoly, de nem életveszélyes. Súlyos agyrázkódást szenvedett.

Haasz

Azóta újabb értesítés nem érkezett a mélyen sujtott szülőkhöz. Virágh főmérnök felesége is betegen fekszik s így rövid időn belül egyik szülő sem látogathatja meg fiát, akit különben a helyőrségi kórház gondos ápolásban részesít.

A fiatal huszártiszt, aki szenvedélyes sportmann, a nyáron három hétig tartózkodott Aradon. Innen a fővárosba ment, mert a 2. számú közös huszárezredből, ahol eddig szolgált, a 16. közös huszárezredhez helyezték. Az alagi és a zsuki löversenyeken már évek óta részt vesz, igen sok díjat nyert s mindig a legvadabb, legfékezhetetlenebb lovakon futtat. Ezelőtt egy évvel az alagi löversenyen szintén leest lovaról és kiflicamította lábát. Apja gyakran figyelmeztette őt, hogy egyszer súlyosabb baleset ér, de a vakmerő hadnagy nem szivlette meg az intést.

Jellemző megemlíteni, hogy tavaly ugyancsak a futtatásnál érte a halál a fiatal Kvaszay hadnagyot. A tegnapi versenyen futott lovak majdnem mind olyan rossz állapotban

levő, fékezhetetlen lovak voltak, mint amelyen a fiatal Virághot a súlyos baleset érte.

Budapesti tudósítónk jelentése szerint Virágh Lajos az Alkotás-utcai 17. számú katonai kórházban fekszik állandóan eszméletlen állapotban. Az orvosok azt hiszik, hogy sikerül megmenteni az életnek, mert sérülése nem olyan veszedelmes, a mint az első órákban gondolták.

Öngyilkos aradi távirótiszt.

Betegség miatt a halálba.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

Ma kora hajnalban öngyilkosságot követett el egy aradi távirótiszt, aki hosszú évek óta az államvasutak pályaudvarán, majd az üzletvezetőségénél teljesített szolgálatot. Az öngyilkos hivatalnok családos ember, akit hozzátartozói és tisztviselőtársai egyaránt becsültek. A végzetes fegyvert betegsége adta kezébe. Súlyos ideges gyomorbaja volt, mely mellett nehezen bírta a nehéz szolgálatot. Ez elkeserítette őt és a szerencsétlen ember a végső menedékben, a halálban akart megszabadulni a megunt élettől.

Az öngyilkosságról itt következik tudósításunk:

A Városliget szélén a vaggongyár háta mögött ma reggel egy holttestet találtak az arra járó munkások. Azonnal jelentést tettek a hatóságnak, mely a halott zsebeitől levő iratokból megállapította, hogy a holttest Rátkay Béla táviró-tisztviselő, aki a máv. pályaudvarán is teljesített szolgálatot. A holttesten a kabát és a mellény ki volt gombolva, a zsebekben pénz és ékszerek voltak, a jobb kéz mellett pedig egy revolver hevert. A hatósági orvos azonnal megállapította, hogy Rátkay halálát öngyilkosság okozta, melyet 6 éjjel után követett el. A kilenc milliméteres forgópisztolyból két golyó hiányzott. Az egyiket valószínűleg a levegőbe lőtte Rátkay, a másikkal — mint a vizsgálát konstataálta — szívére lőtte kezesül. A golyó átfúrta a szívet és gyors halált okozott, mely éjjel után három óraker következett be. Elszállították a felső temető halottas házába, honnan holnap, szombaton temetik.

Rátkay Béla 36 éves volt; tizenegy évvel ezelőtt nőült Aradról. Három gyermeke van, akiknek körében boldog családi életet élt. Hivatalában is szerették, pontos, rendszerető tisztviselőnek ismerték, aki nehéz szolgálatát gondal végzette.

Munkatársaink beszélt az elhunyt özvegyével és egyik tisztviselőtársával. Ezek szerint Rátkay tegnap reggel ment el Sarkad-Vásáros-utca 10. szám alatt levő lakásáról a hivatalába, ahonnan este eltávozott. Nem ment haza, hanem az utcákon bolyongott és hajnalban követte el végzetes tettét. Családja és barátjai az öngyilkosságot csak belegységével tudják megindokolni. Rátkaynak már vagy tíz esztendő óta ideges gyomorbaja volt, melyet a nehéz, legtöbbször éjjeli szolgálat különösen az utóbbi években annyira súlyossá tett, hogy Rátkay életét nagyon elkeserítette. Gyógyíttatta magát, de baja nem javult és ez vitte rá az öngyilkosság gondolatára, melyet ma megvalósított.

Szándékáról említést senkinek sem tett és levelet, vagy írást nem hagyott hátra.

Ha a tanító udvarol.

Egy aradmegyei jegyző válópöre.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

A mai modern pedagógusok nemcsak azt ambicionálják, hogy a kezükre bízott nebulókat az írás olvasás alapvető elemeire minél sikeresebben oktassák, hanem jártasságot igyekeznek szerezni a szerelem nehéz mesterségében is. Aradon például csak a közelmúltban történt, hogy egy tanító pikáns afférbe keveredett, amiért egy iparos házaspár családi életét megzavarta. Mint ismeretes, a tanító udvarolt az iparos fiatal, szép nejének s a férj fegyelmi feljelentést tett a pedagógus ellen. A kinos ügy pár héttel ezelőtt a tanítónak a külvárosba kihelyezésével nyert befejezést.

Most ennél is kellemetlenebb história esett meg az aradmegyei Szentleányfalva községben. A csábító szerepét itt is egy tanító játéka, de ez a história tragikusabban végződik az aradinál, mert a megcsalt férj válópert indított a felesége, egy volt aradi leány ellen. A szomorú befejezésű történet házassággal kezdődött négy évvel ezelőtt, amikor Vajsa Kálmán szentleányfalvai községi jegyző nőül vette Szabó Dávid aradi sarló-utcai cipész és háztulajdonos leányát. Eleinte zavartalan egyetértésben éltek. A házasságból egy fiú is született és így mi sem hiányzott a teljes boldogsághoz.

Ez évben a jegyző családi életében váratlanul szomorú fordulat történt. A férj rájött arra, hogy neje egy községbeli fiatal tanítóval intim ismeretségben áll.

A jegyző nem csapott botrányt, nem produkált drámai jeleneteket, hanem egészen nyugodtan értésére adta az asszonykának, hogy a történetek után nem élhetnek tovább együtt. Ez a megoldás úgy látezik az asszonykának is inyére volt és békésen megegyeztek a válásban. Mintegy hat héttel ezelőtt a fiatal asszony kis gyermekével együtt hazajött a szüleikhez Aradra és közös akarattal megindították a válópert. Hogy a dolog úgy történt, amint előadtuk, arról tanuskodhatik az aradi törvényszék iktatója, ahova ma érkezett be a válókereset.

Andrássy és a nők.

Szavazati jogot kérnek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6.

A budapesti feministák eddig mindig megmaradtak az agitáció bizonyos terén belül és még nem alkalmazták azokat az eszközöket, melyeket például az angol feministák lépten nyomon igénybe vesznek.

Miniszterek megtámadása, képviselők lehurrogása, parlament megrohanása: mindezt a budapesti feministák csak az újságokból olvasták.

A jövő héten azonban alighanem új éra virrad rájuk. Jövő héten, szerdán, a képviselőház megnyitja és ezen az ülésen Andrássy Gyula beterjeszti a választói jogról szóló törvényjavaslatot. E javaslat tartalma még nem került teljesen a nyilvánosság elé, de annyi bizonyos, hogy a nőknek nem ad szavazati jogot.

A feministák ezért elhatározták, hogy tüntetni fognak ellene a képviselőházban, még pedig abban

a pillanatban, amikor Andrássy gróf leteszi a Ház asztalára.

Még a múlt héten kiadták a jelszót a feministák:

— Mikor Andrássy benyújtja a választói jogról szóló törvényjavaslatot, minden feminista legyen a karzaton. Belépő jegyeiről előre gondoskodjék mindenki.

A feministák tömegesen megfogadják ezt a tanácsot, úgy, hogy szerdán a karzatok alkalmasint roskadozni fognak olyan hölgyek alatt, akik a nők számára is követelnek választói jogosultságot.

Amikor a belügyminiszter az ülés elején az ősi szokásnak megfelelőleg, föláll és elegáns mozdulattal nyújtja oda a törvénytervezetet a teremőrnek — „Van szerencsém az általános választói jogról szóló törvénytervet benyújtani s kérem annak ki-nyomatását, szétosztását és a bizottságokba való utasítását”, abban a pillanatban száz csengő női hang kiáltja majd a ragyogó kupola alatt:

— Szavazati jogot a nőknek!

Továbbá ugyanakkor töméntelen papírszeletet fognak szétszórni a teremben, amely papírszeleten a nőknek szavazati jogot követelnek.

Hogy Justh Gyula elnök mit fog erre csinálni, körülbelül minden újságolvasó elképzelheti. De hát a feministák el fogják érni céljukat: tüntetni fognak.

— Különben, — mondotta egy rajongó feminista (gyönyörű szép, szőke, magas, karcsú leány) — ez még semmi. Meg vagyok róla győződve, hogy bennünket is úgy tömlöcbe fognak vetni, mint ahogy azt az angol feministákkal teszik. Mi legalább mindent meg fogunk tenni, hogy kiérdemeljük a börtönt.

A lippai főszolgabíró sajtópöre.

A volt alispán vallomása.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 6.

Abban a sajtópörben, amelyet Baróthy Ferenc lippai főszolgabíró indított Jáki Tóth Pál volt temesmegyei községi jegyző ellen, a nagyváradi esküdtbíróóság előtt ma, a tárgyalás negyedik napján érdekes fordulat történt. Mint ismeretes, Tóth Pál egy aradi napilapban cikket írt, amelyben a főbíróról azt állította, hogy hivatalában megvesztegethető. A főszolgabíró feljelentése folytán az ügy a nagyváradi esküdtbíróság elé került. Ma befejezték a bizonyítási eljárást.

A tárgyalásról nagyváradi tudósítónk ezeket jelenti:

Délután kihallgatták Joannovics Sándor belügyminiszteri osztálytanácsost, Temesmegyei volt alispánját, aki azt a kijelentést tette, hogy nem emlékszik arra, hogy ő valamikor Baróthyról azt mondotta:

— Baróthyt öt forintért mindenre kapható. Igaz, hogy voltak Baróthynak fegyelmi ügyel, de arról, hogy hamisan kártyázott és kártyadósságokat ki nem fizetett, ő nem tud.

A többi tanúk vallomása lényegtelen volt, úgy hogy délben be is fejezték a tanúkihallgatásokat.

A délutáni tárgyaláson felállt a vádlott Jáki Tóth Pál és kijelentette, hogy amit írt, jóhiszeműen írta, de most belátja, hogy félrevezették s ennél fogva bocsánatot kér az alaptalan vádalmakért.

A panaszos főszolgabíró védője fele nevében kijelentette, hogy a vádlott a nyilatkozatával megelégszik s eláll a per további folytatásától.

A tárgyalási tereben szorongó nagyszámú érdeklődő közönség már-már azt hitte, hogy az ügy el van intézve, amikor felemelkedett Váry Albert dr. ügyész és azt a kijelentést tette, hogy *ragaszkodik a per folytatásához*, amely kérdésekből kívánatos; nem helyeselheti tehát, hogy a bizonyítási eljárás befejezése után az ügy egyszerű bocsánatkéréssel intézetessék el.

A bíróság rövid tanácskozás után *helyt adott az ügyész kérelmének és a per folytatását rendelte el.*

A tárgyalás további részét az iratok felolvasása vette igénybe. Hat óraker a bíróság visszavonult a kérdések megbeszélésére, amely után az elnök a tárgyalás folytatását holnapra halasztotta. Holnap délelőtt a perbeszédre kerül a sor. Ítélet délre várható.

INTIMITÁSOK

a katonatiszti életből.

Egy exfőhadnagy leleplezései.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 6.

Katonai és polgári körökben nagy fel-tűnést fog kelteni az a könyv, amely ma került ki a sajtó alól. Egy volt honvédfőhadnagy könyvet írt „A Ma militariz-musa” címmel és művében kiméletlen le-leplezéseket közöl a magyar katonaság belső életéből, a tisztképző akadémiák ferde neveléséről, a katonatiszteknek a civilekkel szemben tanúsított gőgjéről s a külön becsületügyi eljárás félszogsé-geiről.

A vaskos könyv általában olyan tar-talmu, mint Bilse német hadnagynak négy évvel ezelőtt megjelent világhírű műve: Aus einem kleinen Garnison. A magyar Bilse könyvének szerzője Káplány Géza, volt magyar királyi honvédfőhadnagy, aki önként lépett ki a katonaság kötelékéből. Fia Káplány Géza szegedi nyugalmazott táblai bírónak, az ismert nevű jogtudo-mányi írónak.

A hadapródiskolákról Káplány azt írja, hogy a mi hazai intézeteink menedékhe-lye a rossz nebulóknak. Akikkel a szülők már sehogysem tudnak boldogulni, azokat ide adják. A gyermekekből azután az is-kolákban kiölnék minden ambíciót, fiatalos lelkesedést, hazafiságot és gépeket csinál-nak belőlük. Valóságos falanszter csapa-tokat képeznek, amikor az ifjakat nem tanítják egyébire, mint urhatnamságra, arroganciára, tivornyázásra, adósságcsi-nálásra és a polgárok lenézésére.

Azután elmond egy esetet a saját ka-tonakorából:

— Mint egyéves Ludovika-akadémiai növendék, — írja — egy ízben vakációra hazamentem a szüleimhez Szegedre. Apám a pályaudvaron várt rám. Egy kis kézi-táska volt velem. Apám gyalog akart ve-lem besétálni a városba s én kénytelen voltam kijelenteni, hogy katona létemre nem vihetem csomagomat a városon ke-resztül. Ekkor apám, a táblai bíró, elvette tőlem a táskát s ő hozta azt egészen la-kásunkig.

A könyv még nagyon sok érdekes esetet sorol fel a katonaság belső rideg életéből és nagy elterjedtségre számíthat.

HIREK.

Megbukott az osztrák kormány.

— Az új kabinet — keresztényszocialista. —

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, november 6.

Most már kétségtelen, hogy Beck báró osztrák miniszterelnök egész kormányával letűnik a politikai küzdőtérrel s helyük-kezt jórészt keresztényszocialisták foglal-ják el.

Mai hireink ezek:

Bécsből táviratozzák: Beck báró osztrák mi-niszterelnök a keresztény szocialista párt teg-napi határozata után vissza fogja utasi-tani a kormány rekonstrukciójára vonat-kozó misszióját. A német császár eluta-zása után az egész kormány be fogja adni lemondását.

Egy későbbi távirat szerint holnap minisztertanács lesz, amelyen a kormány összes tagjai beadják lemondásukat. Az uralkodó a lemondást el fogja fogadni s az új kabinetalakítással *Bienert* bárót, a jelenlegi belügyminisztert fogja megbizni. A Beck-kormányból még csak *Fiedler* ke-reskedelemügyi miniszter jut be az új kabinetbe, ahol a kereskedelemügyi tárcát kapja. A *Bienert*-kabinetben a keresztény-szocialisták lesznek tulsulyban.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 7 én az időjárás: Hideg, elvélve o-szpadék

— **Vilmos császár Bécsben.** Bécsből táviratozzák: Vilmos német császár dél-után hat óraker *Ferenc Ferdinánd* trón-örökösrel automobilon Eckartsauból Schön-brunnba érkezett, ahol a király őt me-legen üdvözölte. Este vacsora volt, amelyen a közös miniszterek is részt vettek. A császár este kilenc óraker utazott el az osztrák fővárosból.

— **Döntés a vitás szállítás ügyében.** A vá-rosi redőnyszállításozra indavaleóság *Domán* Sándor kereskedő pályázatot nyújtott be és a szállítást elnyerte. A szállítás teljesítése után a gazdasági szék azt állapította meg, hogy *Do-mán* kétféle minőségű árut szállított. Felküldte azokat az eredeti mintával való összehasonlítás végett a magy. kir. technológiai iparmuzeum-nak. Es most küldötte le a városba minták: mintáról a vélemény, mely szerint az egyik-ben 12 százalékkal, a másikban 19 százalékkal kevesebb száll van, mint a mintában, de azért mindkettő minősége jó, sőt szállíthatósága erősebb az eredeti mintáknál. A gazdasági szék most ennek alapján azt fogja javasolni, hogy a vá-rosi a szállított áruk közül az egyiket csak 5 százalékkal, a másikat pedig csak 15 százalékkal engedménnyel vegye át.

— **A választóreform az alkotmánypárt-ban.** Budapestről jelentik: *Andrássy* Gyula gróf belügyminiszter ma este megjelent az alkotmánypártban és a csaknem teljes számban megjelent képviselők előtt is-mertette a választói reform alapelveit. A párttagok nagy érdeklődéssel hallgatták a miniszter fejtegetéseit, amelyek után hosz-szabb eszmecsere indult meg. Felszólaltak *Szivák* Imre, *Návay* Lajos, *Issekutz* Győző, *Emödy* József, *Dániel* Pál, *Nagy* Ferenc és *Bernáth* István. Sem a pluralitásról, sem a választói jog általánosságáról a vita során nem esett szó, hanem kizárólag egyes aprólékos részletkérdéseket, mint az egy évi letelepedés, stb. tárgyaltak. Az értekezlet este 7 től 9 óráig tartott.

— **Tanítók az alkoholizmus ellen.** Az arad-megyeli román tanítók ma gyűlést tartottak Aradon, hogy megbeszéljék az alkoholizmus elleni harc eszközeit. Az aradi román kultur-egyesület vezetői gépeket bocsátott a tanítók rendelkezésére abból a célból, hogy azok a től folyamán tanulságos képek bemutatása mellett anti-alkoholista előadásokat tartsanak a népnek. *Mihailin* Miklós tanítóképzési tanár mutatta be a tanítóknak a gépek kezelését és a görög keleti román népisiskolában próbaelőadást tar-tott képveitlés mellett. Ugyanitt *Goldis* László máriaradnai képviselő is tartott előadást az alkohol elleni küzdelem fontosságáról. A tanítók elhatározták, hogy a községekben mérték-letességi és absztinens egyesületeket létesí-tenek és megalkotják az absztinens gyermekek ligáját is, hogy a népet már a zsenge korban lezoktassák a szeszese italok élvezetéről.

— **Interpelláció a Weitzer milliőről.** Arad-város jogügyi bizottsága ma délután ülést tartott, amelyet egy interpelláció tett ér-dekessé. A bizottság egyik tagja kérdést in-tézett a városi ügyészhez, hogy mikor jut a város a Weitzer János által hagyomá-nyozott milliós hagyaték birtokába. A vá-rosi ügyész kijelentette, hogy a hagyaték átvétele rövid időn belül megtörténik, mert a pör Weitzerné halálával megszűnt.

— **A levegő meghódítása.** Párisból jelentik: A szenátus mai ülésén *Dastournelles* Konstant felszólította a kormányt, hogy megfelelő hittel állítson be a költségvetésbe a léghajósá-ék elő-mozdítását szolgáló díjak céljaira. Szólt em-léket arra az érdeklődésre, amelyet a német császár és a német állami hatóságok a lég-hajósáék iránt mutatnak és azt mondja, hogy Franciaországnak e téren nem szabad vissza-maradnia. *Barthou* miniszter kijelentette, hogy jelenleg Franciaországnak van a legesodáltra-méltóbb flottája kormányozható léghajókból. A kamara már elhatározta 100.000 frank beá-llítását a közmunkaügyi minisztérium költség-vetésébe a léghajósáék ügy támogatására. Ami azonban az összegek hovatfordításának rész-leteit illeti, a kormány szabad kezet tartott fenn magának. A miniszter annak az óhajának adott kifejezést, hogy a léghajósáék vívmányai kedve-ök legyenek a szociális haladásra és a világbékére. A szenátus a miniszter kijelen-tését helyeslő napirendet fogadott el.

— **A német-francia konfliktus vége.** Párisból táviratozzák: A casablancai eset — amely a német konzul inzultálásából keletkezett — békés elintézésére már meg-találták a kellő formulát. Franciaország és Németország egyértelműen sajnálkozásukat fejezik ki az incidens felett.

— **A város tűzbiztosítása.** A város pénz-ügyi bizottsága mai ülésén az Aradmegyei Gazdák biztosító szövetségének ajánlatára vo-natkozólag azt határozta, hogy a városi tűzbiz-tosításra vonatkozó ajánlatot kellő garancia hiány: miatt nem veszi figyelembe.

— **A fogaras-brassói vasut megnyi-tása.** Brassóból táviratozzák: A fogaras-brassói helyiérdeki vasutat ma adták át a közforgalomnak. A megnyitáskor a kor-mány képviselőjében *Stettina* József mi-niszteri tanácsos jelent meg. Dében nagy bankett volt.

— **Választások az aradi román egyházme-gyében.** Az aradi görögkeleti egyházme-gyében most választják meg a görögkeleti román egy-házi kongresszus egyházi és világi tagjait. A választások többnyire csendben, különösebb mo-zsanatok nélkül folynak le. Aradon Corogar Román papnövélő igazgató, Lippán Hamsee Agoston bádregi zárd. fő, Belincea Serb Geraszim

esperest, *Temesvároztól* Puticu Traján dr. esperest, *Kisjénén* Trallescu János dr. esperest, *Halmágyon* László Kernél esperest választották meg. Érdekes volt az eredménye a *vildgosi* választásnak, ahol a kerület esperese, Lucuta Mihály dr. egy szavazatot se kapott, hanem helyette Jancu Aurél zarándi lelkészt választották meg.

— **Lopás miatt letartóztatott festő.** Budapestről táviratozzák: *Egressy Horváth* Jánost, az ismert nevű festőművészt ma kabátlovajlás miatt letartóztatták. A fiatal festőt még az év márciusában *Batár Árpád* fővárosi műépítész jelentette fel. Batár ugyanis portréját festette Horváthnál, akit ez okból több ízben felkeresett a lakásán. Egy látogatása alkalmával az előszoba fogasáról eltűnt a télikabátja és a lopással a festőt gyanúsították. Gábor Béla rendőr-főfelügyelő ma kihallgatta Horváthot, aki úgy nyilatkozott, hogy mikor az építész meglátogatta, ő igen nagy nyomorban volt. Batár látta ezt és ajándékba adta neki a télikabátot. Ezzel szemben a műépítész fontartotta a lopás vádját, mire a rendőrség a festőt letartóztatta.

— **Az aradi szociáll. társ. népgyűlése.** Az aradi munkások vasárnap délután fél 8 órakor a Tököl téren nyilvános népgyűlést tartanak. A gyűlésre meghívták Müller Károly, Barabás Béla, Nagy Sándor, Onku Miklós, Goldis László, Pop C. István és Suciú János Aradon lakó képviselőket. Hétfőn este, a parlament megnyitása nap előestéjén lampionos fölvonulást és tüntetést rendeznek. Indulás a vasúti állomáson este 7 órakor és onnan járt sorokban vonulnak a munkások a Béla-tér, Boros Béni-tér, Andrássy-tér, Szabadságtéren át a Tököl térre, ahol gyűlés lesz.

— **Öngyilkos városi hivatalnok.** Szegedről táviratozzák: *Lengyel* Géza városi hivatalnok ma agyonlőtte magát. Az öngyilkosság oka ismeretlen.

— **Tömeges halál egy árvaházban.** Londonból táviratozzák: *Linerich* irországi városban egy apácák által vezetett árvaházban hetven fiatal leány romlott hus élvezete után mérgezésben megbetegedett. Tíz, a megmérgezett leányok közül már meghalt, a többi állapota aggasztó.

— **Letiltott jutalom.** Fővárosi tudósítónk írja: Letiltottak egy jutalmat, amely még nincs is meg. A sajtótarjádi járásbíró-ág végrehajtója 843-5-1908. szám alatt dr. *Polyák* Béla ügyvéd beadványára, *Mahrer* Adolf kereskedő felperes javára letiltotta a Magyar kereskedelmi bank által az újpesti bankrablók kérekerülői javára felajánlott ezer korona jutalomból azt a részt, amely *Farkas* József máv. kalauznak esetleg talán mégis fog jutni, még pedig 45 kor. 25 fillér és járulékal erejéig. Szegény nyomorú, mennyit tülekednek, igyekeznek azért a szegény pár garasért, még azt sem tudják, kapnak-e valamit és már jön a végrehajtó és leintja. Hát *Mahrer* Adolfnak fogta el *Farkas* József a *dvérk* *Plaskovszky*?

— **Hatvány Deutsch Sándor és Hegedüs Loránt** Aradon. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségének aradi főnöke szeptemberi előkészületeket folytat, hogy e hó 9-én tartandó gyűlésén minél díszesebb keretben tarthassa meg a gyűlést, amelyben az országos szövetséget *Hatvány Deutsch* Sándor főrendiházi tag és a szövetség igazgatója, *Hegedüs* Loránt fogja képviselni, minden valószínűség szerint egy új era kezdetét jelenti az aradi és aradvidéki gyáriparosok mozgalmában. Az aradi főnök, *Neuman* Samu, ki ismert erejével hirdozik a gyűlés sikere érdekében, immár szétküldötte az érdekeltségnek a meghívókat. Azok, akik akár tévedésből, akár a posta hibájából nem kapták meg a meghívójukat, ezután kéretnek, hogy hétfőn délután 5 órakor jelenjenek meg a keresk. és iparkamara dísztermében tartandó gyűlésen, amelynek legérdekesebb tárgya *Hegedüs* Loránt felolvasása

lez. „A magyar ipar jövője és szövetségünk feladata” címen. Az illusztris vendégek jelentős értékvé teszik az aradi fiók mozgalmát, amely előreláthatólag oda fog vezetni, hogy Arad összes munkadói már a közel jövőben egy táborban lesznek közös érdekeik védelmére.

— **Változások a csanádi egyházmegyében.** A megyés püspök *Szántó* Géza dr. teológiai tanárt *Radicára* segédlelkésznek nevezte ki és helyébe *Martin* Aurél dr. makói segédlelkészt állította.

— **A német császár cikke.** *Berlinből* táviratozzák: *Harden* Miksa a *Zukunft* mai számában azt írja, hogy *Plener* titkos tanácsos volt az a külügyi hivatali tisztviselő, akinek Bülow a császár cikkei véleményadás végett kiadta s aki azt jelentette, hogy az interjú közlésétele ellen semminemű aggódalomra sincsen ok.

— **Egy katonatiszt rejtélyes balesete.** Budapesti tudósítónk jelent: Ma reggel az Albertirai állomáson, ahonnan a reggeli személyvonat elindult, közvetlenül az állomás után leest a vonatról *Zelenka* Géza 38. gyalogezredbeli tisztjelölt. Az esés következtében csak jelentéktelen sérülés érte, de nyomban a személyvonat után egy tehervonat jött, amely a tiszt helyettette elűzte, úgy, hogy az súlyos szédásokat szenvedett. A robogó személyvonat már nem lehetett megállítani, hogy a sebesült *Zelenkát* a fővárosba szállítsa, tehát a vasútállomáson telefonáltak a mentőknek, akik automobilon érkeztek és az eszméletlen állapotban levő tisztet a 16. számú katonai kórházba szállították. A kórházban mit sem tudnak *Zelenka* távollétéről, mert a fiatal tiszt helyettes tegnap este engedély nélkül ment el a fővárosból és nem tudják, hogyan került Albertirára. Kihallgatni eddig nem lehetett, mert *Zelenka* önkívületi állapotban fekszik.

— **Kifosztott kereskedő.** *Illés* György *brusszart* (aradmegyei) kereskedő feljelentést tett a rendőrségen, hogy november elsőjén délután a vasúti állomáson ellopták tőle 404 korona készpénzt és különféle iratokat tartalmazó pénztárcáját. Feljelentésében elmondja, hogy két uriasan öltözött emberre gyanakszik. A rendőrségen megmutatták *Illés*nek a minap Aradon leosztott két nemzetközi sebtolvajnak, *Pomeráncz* Henriknek és *Zsidó* Zakariásnak arc képét. *Illés* felismerte bennük a tolvajokat, akik még tagadják bűnüket.

— **Tehervonatok összeütközése.** *Lippáról* jelentik: Tegnapi este a szomszédos *Glogovác* községben eddig ismeretlen okból egy tehervonat beleszaladt az állomáson veszteglő néhány teherkocsiba, amelyek ennek következtében megrongálódtak. A mozdonyvezető még időjékorán leugrott a vonatról és így más baj nem történt. A kár jelentéktelen.

— **Gyanús halál.** Budapestről írják: Nagyonyon sok ellensége volt *Orejcsik* Pálnak, aki egy éjjeli ór a *Gregersen* fele ácsstelepen a Csont utcában. Azért haragudtak rá az emberek, mert nagyon vigyázott a gazdája holmijára. Különösen ilyenkor, téli idején sok szegény ember riasztott el, ha mindjárt csak fahulladékokat, port és forgácsot akartak is. Ez esetleg semmi összefüggésben nincsen *Orejcsik* tegnapi este bekövetkező halálával, de az emberek azt hiszik, hogy nem természetes halállal lelta végül. *Orejcsik* tegnapi este 7 órakor magára akasztotta a tétőt és kiment a teherre szolgálatra. Aig tett azonban néhány lépést, megáztatott, azt kiáltotta: Vegem van! És mire hozzábértek, már összeesett és rövid vergődés után meghalt. Haltestét kizárástottak a bonctani intézetbe, ahol a halálukat megvizsgálják.

— **Népgyűlés Nagylakon.** Nagylakról írják: A nagyvárosi románság ma délelőtt népgyűlést tartott *Kicsin* Miklós görög keleti lelkész elnöklésével az általános titkos választási jog érdekében. A gyűlésen, ahol a nagy-

városi románság nagy számmal volt képviselve, *Pop Csicsó* István országgyűlési képviselő, a nemzeti párt tagja és *Pattyán* Urozs gazda tartottak beszédeket. Elhatározták, hogy a nemzeti párti képviselőket akcióra hívják fel az általános titkos választási jog érdekében.

— **Eltűnt biztosítási ügynök.** A horgosi csendőrség csütörtökön értesítette a szegedi rendőrséget, hogy a szelecsényi új major kutájában *seds darab hasas biztosító társasági kötvényt találtak.* A múltkorában egy biztosítási ügynök Horgoson járt és ott több gazdánál megfordult, de azóta nyoma veszett. Azt hiszik, hogy a kötvények tőle származnak és a szerencsétlen ember bűntény áldozata lett. A nyomozást ebben az irányban megindították és a vizsgálóbíró csütörtökön kiment a helyszínre. A kötvényeket egy báros merse ki a kutából vizsgáltatás közben. A horgosi csendőrség csütörtökön egész délelőtt nyomozott, hogy a szelecsényi majorban mikor járt az ügynök és kiket érintkezett. A kutát különben tovább kutatják, hogy néccsenek-e benne egyéb bűnjeltek.

— **Hová lett a halott?** Budapestről írják: *Wiesner* Emil műépítész a Hűvösvölgyben egy agyonlőtt embert talált. Az ember mellett revolver feküdt. *Wiesner* a revolvért bevitte az I. kerületi kórházra. Onnan kimentek a hullához, de nem találtak se holtat, se elevent. Most azt kutatják, hogy háová lett a halott, mert hogy ott volt, erre tanuk is vannak.

— **Véres verekedés parasztok és csendőrök között.** Vasárnapról virradó éjjel *Furlug* község színterén volt egy a parasztság és csendőrség közti véres összecsapás. Bujogatás folytán, melynek főmestere, több tanu vasomása alapján, egy tanító volna, már hosszabb idő óta nagy elkeseredés uralkodott a parasztok között a csendőrség ellen. Legutóbbi vasárnap három pár ül a menegzőjét. Hajnali két órakor a lakodalmi vendégeknek egy a pálokától túlságosan felhevült része a csendőrségi laktanya felé gyülekezett össze, ahol fűtőket lármaközt a leggaládabb szidalmakkal illették a csendőrséget. Mithogy a csendőrök erre nem reagáltak, a vadorda az ablakot kezdte beverni. A csendőrök erre teljes felszereléssel kivonultak az utcára és felzúzóították a tömeget, hogy osszjon szét. A paraszok részerő közsápor volt a felelet. A csendőrök vezetője erre tüzet vezetett, mire azok több lövést tettek a tömege. Az okvetlenül verekedni akarók közül egyesek súlyosan és vagy harminc könnyebben sebesült meg. Súlyos vizsgálatot indítottak meg.

— **A novemberi közgyűlés folytatásának sorrendje.** Az üresedésben levő irodai segédtiszt állásnak választás után való betöltése. A tanács előterjeszté, hogy *Kálmán* Ferenc dr., *Vassics* György, *Pataki* Mórné, *Szabó* Imre, *Olasz* Pál, *Csank* Lajos, *Kovács* Illés, *Beleznai* János, *Schubkegel* Adam, *Szeicht* Matyás és *Braun* N. Antal által emelt új épületekre a községi adómentesség megadásának Felgármester előterjesztése a mérnöki hivatalban egy díjnak és egy gépiró alkalmazása tárgyában.

— **Adomány.** *Wallfisch* Pálné kosturu megváltására özv. *Bing* Edéné a népkönyha javára 20 koronát adományozott.

— **A Központi szálloda télikertjében** ma bucsu hangversenyt tart a női zenekar.

— **Takarékoskodni és gyorsan tőkét gyűjteni** csak úgy lehet, ha nélkülözhető filléreinket egy olyan pénzügyi intézménybe helyezzük el, ahol a postatakarékpénztári kamamával jóval magasabb betétkamatot kapunk; ezen célra ajánljuk az Aradi Hitelbank- és Takarékpénztár Részvényársaságot (*Salacs-nca* 6. szám.) Ezen intézménynél takarékbetétet a legkisebb összegtől kezdve a legmagasabb összegig feladnak hat százalék betétkamat ellenében. A betéteket bármikor felmondás nélkül felszámolhatjuk. Minden betét egy egy „Selfmen“-féle takarékos perselyt kap ingyen. 2711.

— **Szabó-féle parmai Ibolya-szappan** a szappanok ideája. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: *Szabó* Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 30 fillérért kapható minden gyógyszerárúban s jobb divatárú kereskedésben. Főraktár Aradon *Vojtek* és *Weiss* drogériájában. 3121

Tulzsufolt raktár miatt elegáns női táskák és más bőrárak mélyen leszállított árban és mindenemű kókusz lábtörők, fürdő gyékények, parquetta kofék és más háztartási árak, pipere és illatszeresek nagy választékban kaphatók Hegedűs Gyula kefe-, pipere és illatszer üzletében, Arad, Andágy tér 16. 3411

Egy népszerű. A „Moll-féle sósborszesz” által a betegeknek egy ép oly gyógyhatásu, mint olcsó szer nyújtatik köszvényes és csuzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt 2 kor. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jelvényével és aláírásával.

Perzsa szőnyegek. Perzsa szőnyeg raktáram Szabadság tér 10. szám alatt megnyitott. Schwarz Zsigmond. 3198.

Likőr aromák kítűnő illatok előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál. 191

TANÜGY.

(—) Gyorsírástanfolyam a nőtisztviselőknél. Az aradi nőtisztviselők egyesülete gyorsírástanfolyamot nyit, amely e hó tizenhatodikán kezdődik. Jelentkezni lehet a hivatalos órák alatt az egyesületnek a Weitzer János nival leányiskolájában levő hivatalos helyiségében. A tanfolyamon nemcsak egyesületi tagok, hanem az egyesületen kívüli állók is részt vehetnek. A tandíj nagyon mérsékelt.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Amatőröknek. Felkérjük mindazon amatőr fényképezőket, akiknek valamely aktuális eseményről sikerült felvételeik vannak, sziveskedjenek azokat szerkesztőségünkbe beküldeni, az Aradi Közlöny közzéadására való reprodukálás céljából.

Összes vidéki levelezőinknek Sziveskedjenek a községükben található mindenemű állami hivatalok hivatalnokainak névsorát lehetőleg rögtönösen közölni velünk. Sziveskedjenek ezenkívül a közéleti előjárás névsorát, az ottani pénzintézetek tisztviselőit, egyesületek, kaszinók, szövetkezetek tisztviselőit közölni. A tanítók és lelkészek nevét, a postakézelt nevét, az iparvállalatok és tulajdonosok felsorolását szintén sürgősen kéjük.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, november 6

Meg-megujul a panasz a szárazság miatt. Hogy csapadék hosszú idő óta nem volt, a mezőgazdaság a földeken sok kárt okoznak. Mint-hogy pedig az időjárás fokozatosan hidegebb lesz esőre nincs is kilátás.

A gabonafelis: hangulata nyugodt, az irányzat azonban szilárduló.

- A mal piacon elkelt:
- 2000 mm. búza 10 50—10 80
- 1800 mm. tengeri 6 10—6 25
- mm. rozs 8 80—
- mm. zab 7 00—
- mm. árpa 7 30—

A gabonafélék 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny táviraíró tudósítása. —

Budapest, november 6

Amerika változatlan. 10 ezer mm. változatlan. Az árak 50 kilométerenként számítva:

	DÉM szárlat	2 órád szárlat
Búza áprilisra	12.50—12.51	12.57—12.58
Tengeri májusra	7.44—7.45	7.45—7.46
Rosa áprilisra	10.32—10.33	10.41—10.42
Zab áprilisra	8.50—8.51	8.53—8.54
Búza 1909. októberre 10.90—10.91		10.98—10.94

Zárás 5 órakor:

Ceszták hitelrészvény	. . . . .	632 —
Magyar hitelrészvény	. . . . .	787 26
Közzel vasút részvény.	. . . . .	563 50

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— November 6. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban ——— fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban ——— fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 16—18 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 118—119 fillérig; könnyű páronként 280 kilogrammig terjedő súlyban 119—121 fillérig. Szerbiát: Nehéz páronként 360 kilogrammon felül súlyban ——— fillérig; közép páronként 240—360 kilogrammig terjedő súlyban ——— fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban ——— fillérig. Sertéselészlet: November hó 3. napján volt készlet 29 110 darab, november 4. napján 151 hajtatott — darab, november 4. napján elszállított 243 darab, november 5. napjára maradt készletben 28,927 darab. A húsok sertés húsa irányzata: változatlan.

IDEGENEK ARADON.

— November 6. —

Fehér Kereszt szálloda. May Samu utazó Budapest. — Lang Sándor utazó Budapest. — Mayer Vilmos utazó Budapest. — Benedek Adolf utazó Győr. — Klein Márkus utazó Bréda. — Salamon Alajos utazó Budapest. — Lang Samu fatereskedő Brassó. — Lampl Aladár utazó Pádu. — Tóth Rezső dr. aljegyző Nagybecskerek. — Lévai Adolf utazó Budapest. — Rosenberg Ignác utazó Bécs. — Tansig Samu utazó Bécs. — Kugel Dezső dr. ügyvéd Brád. — Maun Jakab utazó Bécs. — Blahner László kereskedő Villágos. — Flatter Adolf utazó Bécs. — Baum Artur kereskedő Budapest. — Meider Mór kereskedő Bécs. — Grün Jenő utazó Budapest. Központi szálloda. Tekén János borkereskedő Petrozsény. — Rózs Rezső hivatalnok Nagyvárad. —

Vinész Ferenc kereskedő Hunyad. — Kéri György mérnök Budapest. — Sir Nándor utazó Kőbánya. — Balama Béla kereskedő Szeged. — Brand Izso bá nyakvezető és neje Paulis — Kunsz Róbert utazó Budapest. — Radványi Sándor utazó Budapest. — Dery Ernő utazó Szeged. — Rózsa Alajos utazó Budapest. — Rózsa Lajos utazó Budapest. — Ozv. Bartosy Kálmán földbirtokos Borossabes. — Bak Oskár utazó Budapest. — Spitzer Jenő hivatalnok Petrozsény. — Schumarrak Emil műegyetemi tanár Budapest. — Bészörményi Jenő mérnök Budapest. — László Elek dr. orvos Orosháza. — Sigmond Nándor utazó Bécs.

Vass szálloda. Stern Miksa utazó Budapest. — Keszi Miklós utazó Gyula. — Keppich Vilmos utazó Budapest. — Volfunger Vilmos utazó Budapest. — Fodor J. Izso utazó Budapest. — Kertész István nyug. körjegyző Buttyin. — Fodor Dezső gyógyszerész Borossabes.

Pannonia szálloda. Vertán Emil gazdász Csermő. — Gentner János földbirtokos Tüvisegyháza. — Ozv. Gál István magánhivatalnok Budapest. — Onen János birtokos Tamasd. — Suhajda Lajos és neje Banasz. — Mettler Márton fatereskedő Gyertyámos. — Szucou Traján segédjegyző Seprős.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1908. évi november hó 7-én:

A) bérlet B) bérlet.

Baskó Géza vendégfelléptével:

Dollárkirálynő.

Operette 3 felvonásban. Írták: Wilner és Grünbaum. Fordította: Faragó Jenő. Zenejét szerlette: Fall Leó.

S Z E M B L E T E K:

John Cauder Polgár S.	Olga	Sz. Rentay B.
Gladys	Kállay Jolán.	Kolcsár L.
Dick	Kertész D.	Miss Tompson Benkőné.
Daisy Gray	Zalay Margit	James
Dénes László Raskó Géza.	Bill, soffőr	Szabó S.
Schlick Hans Faludy K.	Gépipróleány	Nagyiván I.
		Lászy Etel.

Készlete este 7 óra től éreke.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Wilburn Wright repülőgépe. Szentáció.

Műsor 1908. november hó 7-én szombaton:

1. A bűvös víz. Bohózat. — 2. A csillag nyakék. Mese.
- 3. A bagószedő alma. Kacagató. — 4. A velencei énekesnő. Dráma. — 5. Különös álmok. Látványosság.
6. Aki siet, elkésik. Kacagató. — 7. Ebül jött, ebül vész el. Bohózat. — 8. Wilburn Wright repülőgépe. Szentáció.

Előadások: Este 8 órától 11 óráig.

Minden előadás alatt katonaszene játékok. — Önképzés.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 30 fillér

Este től kilenc órákor Jézus élete és halála.

Bűvös dráma 3 felvonásban, zenekari és harmonium kísérettel.

Mindenkorra telemező helyárakkal.

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.

Őszi Vásárra

Rendkívüli olcsó árak a m. t. közönséget üzletünk meglátogatása alkalmával meggyőződtené. Tulhalmozott áru raktárunkat apasztani szándékozunk, az új őszi árakat leszállítottuk.

Egyszínű és angol costum kelmék. Gyapjú flunell, mosó barchetek és mosó flannel, alsó tricó és harisnyák. Berliner nagykendők.

Fehérnemű, vászon-asztalneműek szintén jóval lejjebb szállított árakkal.

Fehér és színes asztalneműek, törülközők, konyha ruhák óriási nagy választékban

Rosenblüh H. és Társa

divatüzlet, Arad.

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.

Kirakataink kivételes olcsó árjegyzékét kérjük megfigyelni.

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi bor-párlat 3257

Camis és Stock

gőzpároló telepéből

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfőzde, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. :- Kapható minden jobb üzletben.

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a minház főbejárataival szemben, Bohus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz- és villanyra.

Az aradi gázugyárban leégetott

valódi Auerek raktára.

(Drbja 60 fill.)

Évegyszerek, ernyők, szülpások, villanykörtek, lámpa szerek és szerelési anyagok legjobb minőségben, legolcsóbban kaphatók. 3258

Ügyes férfi

hasznosított foglalkozáshoz járhat ha világhírű takarmánymesztőnk és trágyáinkat gazdáknak és viszontelárúsítóknak eladja. Alkalmos mellékkeresetnek is.

D. HARDUNG és TÁRSA vegyszert gyára, Aussig-Schöndriesen. Levelelés német. 578

4526 - 1908. pm.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottságának 31030/690-1908. sz. határozata folytán közhírré teszem, hogy Arad sz. város III. választó kerületében megüresedett egy, és a IV. választó kerületében megüresedett két törvényhatósági bizottsági tagsági hely 1908. évi november hó 22-én tartandó választás útján fog betölteni, a választás helye a III. kerületben a Kapa-utcai fiúiskola, a IV. kerületben a Kossuth utcai fiúiskola.

Választási elnökök a III. kerületben Dr. Bogdán Virgil, helyettese Steigerwald Alajos, a IV. kerületben Lukácsy Lajos, helyettese Gutzjühr Mihály törvényhatósági bizottsági tagok.

A szavazás reggel 9 órakor kezdődik és délután 4 óráig megszakítás nélkül folyik és délután pontban 4 órakor beszünttetetik. A választandó törvényhatósági bizottsági tagok megbízatása 1910. év végéig terjed.

Arad, 1908. évi november 2.

Varjassy,
polgármester.

4432 - 1908. sz.

Hirdetmény.

A gyümölcstermelés és kereskedéssel foglalkozók figyelmét felhívom, hogy Selmező Béalánya város kosárfonójában 1300 drb. 5 kgrmos elsőrendű fehér hasított füzvesszőből font kosár van készletben. A kosár darabonkénti ára 40 fillérről 32 fillerre szállított le.

Arad, 1908. évi október hó 28.

Varjassy,
polgármester.

444 - 1908. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 27 mm. könyv-papír, 39 50 mm. fogalmazvány-papír és 2 30 mm. hírlap eladása iránt folyó év november hó 9-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Bánatpénzül letendő a felajánlott összeg 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban a városi pénztárban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta után szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a 104. számú szobában az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1908. évi október hó 26 án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Nagymennyiségű plé-pánt és maculatura jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

19834 - 1908.

Hirdetmény.

Jellinek és Schlesinger aradi fakeskedő cég Farkas-utca 9. sz. a. telkén egy gőzfűrészgár felállítására telepengedély iránt folyamodván, az 1884: XVII. t.-c. 27. §-a értelmében a telep helyszín tárgyalására határidőül folyó évi november hó 9. napjának d. u. 3 órájára kitűzetik, a melyre az érdekeltek ez uton is meghívattak azon észrevétellel, hogy a telep helyszín és tervrajza, valamint az üzem módjának leírása a kapitányi hivatal iparügyi osztályánál folyó évi november hó 9-ig mindenkor a hivatalos órák alatt betekinthesd s a nettó észrevételek írásban ugyanott, élőszóval pedig a helyszíni tárgyalás alkalmával megtehető, mert a mennyiben ilyenek nem említtetnének, s ha köztekintetek gatlólag fel nem merülendnek, a telepengedély az idézett törvény 30. §-a rendelkezéséhez képest ki fog adatni.

Arad, 1908. évi október hó 30-án.

Sarlot,
főkapitány.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

Feltünően szép

estélyi és alkalmi cipők, menyasszonyi kelen-gyék, elegáns férfi, női és gyermek utcai cipők minden kivitelben.

A hirneves „Kobrak“ cipőgyár gyártmányainak egyed-elárúsítása.

Valódi orosz bagaria csizmák mérték szerint készítettnek.

Teljesen különálló olcsóáru osztály. 967

Lányi Marcell

„Kobrak“ cipőraktárában

Arad, Atzél Péter-utca 1. sz.

Uj üzlet!

Szabott árak!

Uj üzlet!

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

Ismeretség híján

szászárnyra,
szelvényre,
kötésvetőre,
kötésvetőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárnyra,
vinszellőre,
karizásra.

kulcsárnyra,
gazdatisztára,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
krodassolgára,
pénzeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

szőlőt,
bongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,

üslöt,
műhelyt,
lakást stb.;
VAGY

AKI

származékot vétel vagy bérbevitel céljából keresi;

AKI

származékot állást betölténi kíván: legbiztosabban ér csélt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

származékot

rovátát használja.

Elveszett

a Kőlcsey-, Batthányi-, Magyar-utcákön át Kiskarika-utca 12 a. számig vezető uton, egy arany nyaklánc, oval alakú, kék kövű medailonnal. A megtaláló átadhatja a rendőrségen, hol 10 korona jutalomban részesül. 3493

Üzleti könyvek:

strazák másolókönyvek stb. Irodai kellékek, írószerek, levélpapírok és ügyvédi nyomtatványok legkedvezőbb beszerzési forrása. Kerpel Izsó könyv- és papirkereskedése. Úgyanott egy jó Meidinger-kályha eladó. 3161

Kerestetik

műszaki irodába egy intelligens leány, aki a kettős könyvvitelben és gépirásban teljes gyakorlatlaltal bír. Cím a kiadóban. 3492

Veszünk könyvtárakat,

egyes könyveket legmagasabb áron. Ingusz I és Fia könyvkereskedése Arad, Weitzer János-utca. Telefon Arad és Temesmegyei 517. 201

Aki
önmagát és gyermekeit a
köhögés

rekedtség, katarus, elnyálkásodás erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögéstől megszabadítani óhajtja, annak igen ajánlatos a

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három leányóval.)

5500 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány van erről.

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Guteri Földes Kelemen, Hajós Arpad és Reznay Mátyas gyógyszerárakban Arad, Zombory János gyógyszerárakban Székelyvárosban Új-Sat. Anna, Székely Sándor Iria gyógyszerárakban Mappa, Toffert Károly gyógyszerárakban Elek, Krausz Elemér gyógyszerárakban Ugegován, Vajtek és Weisz drógerárakban Arad. 3392

V. 2605—908. szhoz.

Árverési hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében az aradi kir. járásbíróóság 906. Sp IV. 948/3. számú elrendelő és az aradi kir. járásbíróóságnak 1908. V. 2605/1. számú kiküldő végzése folytán Wormser Antal, Goldschmidt és Dózsa, és Brunhuber Kálmán, Reisz Mátyas, Blum Sándor és Kornis Mátyas végrehajtók javára, lakos ellen 88 K. 80 f., 200 K., 233 K. 82 f., 148 K., 120 K. 80 f. és 118 K. 20 f. tőke s jár. erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le- és felülfoglalt és 1091 koronára becsült szobabutorok és egyebekből álló ingók a még fizetetlen összeg kielégítésére a helyszínen, vagyis Aradon, Sörház-utca 9. sz. 1908. évi november hó 13 napjának 10 órájára kitűzött nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett becsárton alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingókat mások le- és felülfoglaltak és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik. Kelt Aradon, 1908 évi október tus hó 29. napján.

Najmányi Béla,
bíró végrehajtó.

3491

4537—1908. szám.

Szesz eladási hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtok mezőgazdasági répaszeszgyáraiban ellátott:

1000 hectoliter contingens finomított szesz

folyó évi november hó 23-ikán délelőtt 11 órakor Mezőhegyesen a ménesbirtok igazgatóságánál zárt írásbeli ajánlatok alapján tartandó versenytárgyaláson eladásra bocsájtatik.

Ajánlattevők felhivatnak, hogy az egy koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett, bánatpénzzel ellátott sajátkezüleg aláírt ajánlatokat, melyeknek borítékára „Ajánlat szeszre” felírandó, folyó évi november hó 23-án délelőtt 11 óráig a mezőhegyesi m. kir. ménesbirtok igazgatóságánál nyújtásuk be, később érkező, valamint a feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az eladási részletes feltételek a vezetésem alatt álló miniszteriumban a gazdasági főigazgatónál (IV. I. ügyosztály) valamint a mezőhegyesi ménesbirtok igazgatóságánál megszereshetők és kívánatra megküldetnek.

Budapest, 1908. évi október hó.

Mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtok
igazgatósága.

3490

MOLL-FÉLE
SEIDLITZ-POR.

Csak akkor valódi, ha mindegyik doboz Mollnak védjegyét és aláírását tünteti fel.

A MOLL A-féle Seidlitz-porok tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhév, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vertiginus, aranyór és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles házi szer, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 3 korona. — Hamisítások törvényileg fenyítettek.

MOLL-FÉLE
SOS-BORSZESZ

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll, A védjegy tünteti fel és „A

Moll” feliratu ónozáttal elzárva van. A Moll-féle SOS-borszesz nevezetesen mint fájdalomcsillapító bedörzsölési szer, kőszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb népszerű. — Egy ónozott eredeti üveg ára 3 korona.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyeszipan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjegyével van ellátva. — Főszékfűtés

MOLL A gyógyszerész, os. és kir. udvari szállító által.

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz.

5941

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesítetnek. A raktárakban tessék határozottan MOLL A. aláírásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: FÖLDÉS KELEMEN és HAJÓS AKI'AS gyógyszerárakban.

Törlesztéses amortizációs tisztviselő kölcsön

kapható a következő feltételek mellett 1000 korona után:

Hány éves kölcsön	Havi részlet	A. csoport	B. csoport
10	120	Kor. 11.61	Kor. 12.19
12	144	„ 10.28	„ 10.78
15	180	„ 8.99	„ 9.39
20	240	„ 7.75	„ 8.08

3136

kezelési költség, részjegy vagy részvény címén semmi levonva nem lesz, biztosítás, kezes megváltás, kártalanítási ellenérték stb. címeken a feleknek felesleges többköltsége nincsen. — Bővebb felvilágosítással szolgál

HERZOG SÁNDOR jelzalog-kölcsön közvetítési irodája

Aradon, Weitzer János-utca 15. szám.

Aradi nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Nyomatott Kurzweil János 6; Társa budapesti festékgyáranak festékével.